LATVIA
Latvian Newspaper
Published under EUCOM Civil Affairs Division Authorisation Number UNDP 196. Publisher and Editor: Kārlis Rabācs. DP Camp Kleinkötz near Günzburg/D Printer: „Schwäb. Volksbl." Günzburg/D., Bgm.-Landm.-Pl. 7. Circulation 4000. Published three times weekly. Editorial office: Günzburg/Do. Dominikus-Zimmermann-Str. 2

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 108 (213)
Ceturtdien, 1948. g. 2. dec.
Iznāk trīs reizes nedēļā. Izdevējs: BALK uzdevumā Latviešu preses darbinieku sadarbības kopa. Atbildīgais redaktors: K. Rabācs, redaktori: L. Bērziņš, M. Cultis, B. Kiselis, A. Liepa, H. Mindenbergs, A. Smits. Adrese: Günzburg-Do., red.: Dominikus-Zimmermannstr. 2 (tālr. 50), spg.: Marktpl. 25 (t. 84).

Višinskis runā, bet Sokolovskis rīkojas

„Tautas komēdija" operas namā

un „spontānas demonstrācijas" Zem liepām

Komūnisti atceļ Berlīnes maģistrātu un izrauga jaunu lielvecāko

Nepilnas 24 stundas pēc tam, kad padomju delegāts Višinskis Parīzē izteica piekrišanu Drošības padomes priekšsēža Bramuļas jaunajam starpniecības priekšlikumam, ar to it kā apliecinādams Maskavas gatavību sarunu ceļā likvidēt iesalušo Berlīnes krizi, Berlīnē ar tās pašas Maskavas ziņu, ja ne pēc pavēles, norisinājās notikumi, kas šo krizi saķāpināja vēl līdz nebijušiem apmēriem. Ar komūnistu organizētu akciju, ko Berlīnes rietumu sektoru prese apzīmē par SED un krievu okupācijas varas kopīgi izplānotu puču, otrdien patvaļīgi radīta jauna, separāta pilsētas pārvalde, pašreizējo likumīgo pasludinot par „atceltu". Šo notikumu, kā parasts, pavadīja „spontānas" strādnieku demonstrācijas.

Nelikumīgā pilsētas maģistrāta proklamēšana ir kulminācijas punkts komūnistu un krievu pūlēm galīgi saškelt Berlīnes pārvaldi. Pret šo aktu jau tai pašā dienā rakstiski protestēja trīs rietumvalstu militārgubernātori, tāpat pilsētas rietumu sektoru komandanti un tagadējais maģistrāts paziņoja, ka jaunradīto nelegālo pārvaldi neatzīs.

Gaidāmos notikumus netieši jau pirmdien pieteica padomju militārgubernātora maršala Sokolovska vienāda parauga paziņojumi ģenerālim Klejam, Robertsonam un Kenigam. Šais rakstos Sokolovskis protestēja pret svētdien paredzētajām Berlīnes pašvaldības vēlēšanām, kuŗu nolūks esot izbeigt pilsētas vienotu pārvaldi un kurās vēlētājiem nebūšot nodrošinātas demokratiskās brīvības. Padomju virspavēlniecība šādu rīcību nevarot atzīt, nedz ar to samierināties.

Tai pašā dienā pilsētas parlamenta priekšsēža vietnieks SED biedrs Geške uzaicināja tā saukto „demokratiskā bloka" deputātus un komūnistiem pakļauto „demokratisko organizāciju" pārstāvjus otrdien sapulcēties Admirālpalastā, lai protestētu pret vēlēšanām un „lemtu par to, kas tālāk darāms". Trīs demokratisko partiju deputāti nebija aicināti. Sanāksme tad arī „vienbalsīgi" pieņēma „demokratiskā bloka" rezolūciju, kas prasīja pasludināt pašreizējo maģistrātu par atceltu un ievēlēt jaunu „provizorisku" maģistrātu, kam būtu jārūpējas par „vispārēju, brīvu vēlēšanu" sarīkošanu Berlīnē. Saskaņā ar iepriekš izstrādāto plānu, sapulce „izraudzīja" arī jaunu pilsētas lielvecāko, trīs viņa vietniekus un pārējos maģistrāta locekļus.

Par lielvecāko pasludināja bijušā Vācijas valsts prezidenta dēlu Fridrichu Ebertu, kas ir SED biedrs un līdz šim bija Brandenburgas provinces landtāga prezidents. Provizorisko „virsmaģistrātu" tai pašā dienā nozvērināja. Jaunais „lielvecākais" Eberts, kam pēc „ievēlēšanas" pasniedza lielu puķu pušķi, paziņoja, ka tikko izraudzītais orgāns tiesīgs uz visas pilsētas pārvaldīšanu un ka visi līdzšinējā maģistrāta pēdējos 2 gados izdotie rīkojumi atcelti. Viņš pieprasīja Berlīnei jaunu satversmi un jaunu vēlēšanu likumu, līdz ar ko svētdien paredzētās vēlēšanas esot liekas.

Pēc BBC līdzstrādnieka attēlojuma, pirmās plīša sēdekļu rindas sanāksmes zālē bija aizņēmusi „izmeklēta" publika. Stingra apsardzība pie ieejas rūpējās, lai zālē neiekļūtu vienkārši „mirstīgie". Pat presei bija grūti tikt pie ieejas kartēm. Daudzi avīžnieki nama vestibilā stāvēja rindā pēc kartēm vēl tad kad „izrāde" zālē jau bija sākusies. Toties netrūka aicināto dalībnieku, kas paklausīgi aplaudēja, kad aplausus gaidīja un cēla rokas, kad bija jānobalso. Sarīkojums ieejas kartēs bija nosaukts par „ārkārtēju pilsētas deputātu sapulci". Visi dalībnieki savas iedalītās lomas zināja labi. Runas teica tikai uz skatuves novietotie vadoņi — Geške, Jendreckis un citi. Sanāksmes lielāko daļu aizņēma pret likumīgo maģistrātu un rietumvalstīm vērsti nonievājumi. Pārējā „programma" ilga tikai pusstundu. Visa sarīkojuma norise liecināja, ka tas iepriekš rūpīgi izplānots un sagatavots.

Lai izrādei radītu piemērotu fonu un liktu atskanēt „tautas balsij", vienlaicīgi notika „masu demonstrācijas Zem liepām. Gājienos ar karogiem un plakātiem ieradās krievu sektora fabriku strādnieki, kas, pēc komūnistiskās arodbiedrību savienības rīkojuma, bija pārtraukuši darbus. Plakātu lozungi prasīja tagadējā pilsētas parlamenta likvidēšanu. Padomju sektora radio ik pēc 10 minūtēm pārtrauca raidījumus, nolasot uzaicinājumu uz demonstrāciju. Tā notika krievu kaŗaspēka aizsardzībā. Runas teica jaunais „oberbirgermeistars" Eberts un SED priekšsēdis Pīks. Demonstranti izklīda, iestājoties tumsai. Sanāksmes un demonstrācijas laikā rietumsektoru policija atradās trauksmes stāvoklī.

BBC, St, M

Vai Trumens ierosinās paplašināt DP iecelošanas likumu?

Sagaidāms, ka prezidenta Trumena valdība pieprasīs jaunajam kongresam grozīt līdzšinējā kongresa pieņemto likumu par 205.000 DP ielaišanu divu gadu laikā un uzņemt Savienotajās Valstīs lielāku skaitu Eiropas bēgļu, raksta „Newsweek". Nav vēl skaidrības, kādā mērā DP iecelošanu paplašināt, bet daudzi kongresa locekļi ir par 400.000 DP uzņemšanu ASV nākamajos četros gados. Bez tam kongresam laikam pieprasīs ielaist procentuāli lielāku skaitu žīdu bēgļu, kā arī atcelt noteikumu, ka visu iecelojušo DP skaits atvelkams no attiecīgo valstu nākošo gadu imigrācijas kvotām.

N

Vārdi un darbi

PĒC samērā mierīgām nedēļām, kurās vairāk izskanēja valstsvīru deklarācijas un savstarpēji apvainojumi Apvienotajās Nācijās, politiskie notikumi šonedēļ no jauna saasinājušies. Otrdien ar padomju iestāžu akceptu notika pilnīga Berlīnes maģistrāta saškelšana.

TAI pašā laikā Dr. Bramula Parīzē pūlas konfliktu nokārtot sarunu ceļā. Lai gan viņa priekšlikumiem pievienojies arī Višinskis, Vašingtonā un Londonā valda skepse. Jo, kā vienmēr, liela starpība izrādījusies starp Maskavas vārdiem un darbiem.

KAMĒR Berlīnē komūnisti sākuši aktīvi rīkoties, bet Parīzē cer šo rīcību iegrožot laipnām sarunām, Padomju Savienība konsekventi turpina konsolidēt savus satelītus. Nepārtrauktās tīrīšanas liecina, ka Maskava vairs nevēlas piedzīvot otru Tito gadījumu.

Viņš vēl vienmēr cer ...

PADOMJU SAVIENĪBA UN RIETUMU SABIEDROTIE PIEŅĒMUŠI BRAMUĻAS JAUNO PRIEKŠLIKUMU

Kamēr Berlīnē notika komūnistu organizētās masu demonstrācijas un SED domnieku sēde, kurā „ievēlēja" jaunu lielvecāko, Parīzē Dr. Bramuļa neatlaidīgi pūlas, lai nokārtotu konfliktu visiem pieņemamā veidā. Pirmdien viņš iesniedza jaunus priekšlikumus četrām lielvalstīm, uz kuriem vajadzēja atbildēt līdz otrdienai. Višinskis jau pirmdienas vakarā paziņoja, ka Padomju Savienībai tie pieņemami. Pozitīvi atbildēja arī ASV, Lielbritanija un Francija. Līdz ar to Berlīnes blokāde un vienveidīgas valūtas sistēmas jautājums ieiet jaunā stadijā.

Reuters ziņo, ka Bramuļas priekšlikumi satur trīs punktus: 1) jānodibina techniska komisija, kurā ietu sešas neieinteresētās valstis. Šai komisijai tad vajadzētu nodarboties ar vienveidīgas naudas sistēmas ievešanu un blokādes atcelšanu, neskarot krizes politisko pusi. 2) Komisijai jābeidz darbs līdz šā gada beigām un 3) Berlīnes blokāde jāatceļ pakāpeniski un pakāpeniski jāieved austrumu marka.

Bramuļas priekšlikumu pieņemšana nekādā gadījumā nenozīmē, ka konflikts rietumu sabiedroto un Padomju Savienības vidū jau būtu atrisināts. Parīzē valda pārliecība, ka Višinska pozitīvā atbilde uzskatāma vienīgi par jaunu Kremļa manevru. Līdzīgs stāvoklis bija jau tad, kad Maskavā notika sarunas ar Molotovu un Staļinu. Toreiz maršals Sokolovskis saņēma pat direktīvas, kā „techniski atrisināt" valūtas jautājumu un blokādes atcelšanu, un tomēr viss palika pa vecam.

Skeptiski noskaņota arī Vašingtona. Lai gan senātors Konnelijs, kas nāks Vandenberga vietā par tautas vietnieku nama ārlietu komisijas priekšsēdi, kādā preses intervijā izteicies, ka viņš tic Berlīnes konflikta atrisināšanai, lielākā daļa amerikāņu politiķu un valstsvīru nav tik optimistiski noskaņota. Kāds ārlietu ministrijas pārstāvis norādīja, ka rietumu sabiedrotajiem grūti ticēt Maskavas labajai gribai, ja Berlīnē notikumi attīstās savu gaitu un krievi neliekas ne zinis, ka Parīzē daudzu valstu pārstāvji pūlas, lai konfliktu kaut kā atrisinātu.

Tikko vienu stundu pēc Bramuļas pilnvaru notecēšanas, argentīniešu delegācijas uzdevumā UN sekretāriāts oficiāli paziņoja, ka nodibināta sešu neitrālo valstu lietpratēju komisija, kas kārtos Berlīnes valūtas jautājumu, blokādes atcelšanu un tirdznieciskо darījumu atjaunošanu ar Rietumvāciju. Šai komisijā ietilpst Argentīna, Beļģija, Kanāda, Sīrija, Kolumbija un Austrālija, un tā cieši sadarbosies ar Apvienoto Nāciju ģenerālsekretāriāta pārstāvi un četru Berlīnes konfliktā ieinteresēto lielvalstu finanču speciālistiem.

BBC, M

BEZ VETO UN NEVAR PASTĀVĒT NE DIENU, SAKA VIŠINSKIS

Bez veto tiesībām Apvienotās Nācijas nevarētu pastāvēt ne dienu, teica Višinskis otrdien Politiskās komisijas debatēs. Šīs tiesības paredzētas tāpēc, lai „nodrošinātu" mazās valstis. Padomju Savienība tāpēc katēgoriski noraida veto ierobežošanu. Ja Višinska argumentus varētu pieņemt par pamatotiem, tad Maskava būtu vienīgā, kas „visiem spēkiem rūpējusies, lai Apvienotās Nācijas neizputētu". Veto tiesības līdz šim tā izmantojusi jau 28 reizes. Patiesībā veto savā laikā UN chartā ieveda tāpēc, lai mazās valstis nevarētu pārbalsot Padomju Savienību, ASV, Lielbritaniju, Franciju un Ķīnu.

Debates Politiskajā komisijā notika pēc Francijas, Lielbritanijas, ASV un Ķīnas ierosinājuma, kas paredzēja veto tiesības izmantot tikai sevišķi svarīgos gadījumos.

BBC

KRIEVU RĪCĪBA NEVIENU VAIRS NEPĀRSTEIDZ

Jau runā par Padomju Savienības separātu mierlīgumu ar Vāciju

Otrdienas vakarā rietumvalstu militārgubernātori katrs atsevišķi iesniedza maršalam Sokolovskim adresētu vienveidīgu protestu, kas ir reizē atbilde uz viņa pirmdienas deklarāciju. Jaunradītā pilsētas pārvalde trīs ģenerāļu iesniegumā atzīta par nelegālu un Sokolovskim jautāts, vai viņš SED patvarīgo rīcību akceptē.

Tālāk norādīts, ka padomju centieni saškelt Berlīnes vienoto pārvaldi un aizkavēt demokratiskās brīvības krievu sektorā izpaudušies dažādos veidos: pieļaujot, ka pūlis aizkavē maģistrāta un deputātu sapulces darbību, vienpusīgi atceļot likumīgas pilsētas amatpersonas, kā arī aizejot no kopīgiem sabiedroto kontroles orgāniem. Beigās rietumu militārgubernātori paskaidro, ka vēlas redzēt neierobežoti un visu četru valstu kontrolē atjaunotu likumīgo Berlīnes satversmi.

Ģenerālis Klejs Frankfurtē paskaidroja, ka jaunais lielvecākais Eberts esot „ņēmis muti par pilnu", pretendēdams uz visas Berlīnes pārvaldi. „Man gribētos," teica Klejs, „ka es varētu saukt Ebertu par cienīgu sava tēva dēlu. Svētdienas vēlēšanas ir likumīgas, jo notiek uz četru okupācijas valstu apstiprinātas satversmes pamata, un jābrīnās, ka komūnisti rada jaunu pārvaldi vēlētās aizstāšanai tieši brīdī, kad tiem iespējams savu gribu izpaust jaunās vēlēšanās," norādīja amerikāņu militārgubernātors, piebilzdams: „Mēs tiksim galā arī ar mēģinājumiem jaukt šīs vēlēšanas."

No amerikāņu puses vēl paskaidrots, ka jaunajam, t. s. „virsmaģistrātam" nav nekādu izredžu tapt atzītam. Nākošajos 2 gados vienīgais likumīgais noteicējs Berlīnē būs svētdien ievēlamais pilsētas parlaments un tā izraudzītais maģistrāts.

TREŠDIEN BERLĪNĒ:

MARKGRAFA POLICIJA LIEDZ LIELVECĀKAM FRĪDENSBURGAM IEEJU VIŅA DIENESTA TELPĀS — PĒC FRĪDRICHA EBERTA RĪKOJUMA. SABIEDROTO SAKARU VIRSNIEKU KUSTĪBAS BRĪVĪBA NAV IEROBEŽOTA.

—oOo—

PILSĒTAS NAMĀ DIENESTA TELPĀM JAU APMAINA VĀRDU IZKĀRTNES;

—oOo—

KOMŪNISTU AKCIJA NOTIKUSI PĒC SOKOLOVSKA IZSTRĀDĀTA PLĀNA „SAULES LĒKTS", PASKAIDRO KĀDS KRIEVU VIRSNIEKS. PADOMJU MARŠALS ESOT ĻOTI APMIERINĀTS AR IZNĀKUMU.

—oOo—

RIETUMNIEKI GATAVO KOPĪGU DEKLARĀCIJU PAR BERLĪNES NOTIKUMIEM UN PASKAIDRO BRAMUĻAM, KA, KRIEVIEM NEIZBEIDZOT LĪDZŠINĒJO POLĪTIKU, BŪS SPIESTI IEVADĪT KOPĒJU PRETAKCIJU.

Arī amerikāņu, britu un franču komandants Berlīnē vērsās pret komūnistu patvarībām. Pulkvedis Haulijs otrdienas aktu apzīmēja par skaidru satversmes un četrvalstu nolīgumu pārkāpumu un jaunos orgānus par nelikumīgiem. Līdzīgi izteicās ģenerālis Herberts, nosaucot notikušo par visa līdzšinējā kulmināciju, bet ģenerālis Ganevals paskaidroja, ka zinot tikai vienu likumīgu Berlīnes pārvaldi, un viss pārējais uz viņu neattiecoties un viņu neinteresējot.

Vēlētais Berlīnes lielvecākā vietnieks Frīdensburgs „pretmaģistrāta" proklamēšanu definēja par neatbildīgu elementu privātu akciju un pa-

(Beigas 5. lpp.)

Prasa atbrīvot diktātūrai pakļautās zemes

POLIJAS KOMŪNISTI VĒLAS IEIET „TĪRĀ NAMĀ"

Londonā šis nedēļas sākumā beidzās Austrum- un Viduseiropas sociāldemokratu pārstāvju konference, kas ilga četras dienas. Šai konferencē piedalījās tādi sociāldemokratu partijas biedri, kam laimējies izbēgt no „tautas demokratijām" un kas tagad dzīvo trimdā. Plašajā darba kārtībā galvenā vērība bija veltīta komūnistu rīcībai satelītvalstīs. Saņemtā informācija tomēr liecina, ka lielākā daļa strādnieku valstīs aiz dzelzs aizkara palikusi uzticīga demokratijas principiem, kaut arī tur valda terrors, kas spiež pakļauties totālitārismam. Pieņemtajā rezolūcijā konferences dalībnieki nosoda komūnistu metodes un apellē pie pasaules sirdsapziņas — panākt, lai diktātūrai pakļautās zemes atkal atbrīvotu.

Sociāldemokratu konference Londonā notikusi tieši tai laikā, kad Austrumeiropā komūnisti dara visu, lai no strādnieku apziņas izravētu pat domu par demokratiju. Visliелākās sociāldemokratu vajāšanas pašreiz notiek Polijā, kur paredzēta viņu apvienošanās ar komūnistu partiju. Šinīs dienās Varšavas radio nolasīta ziņa, ka no sociāldemokratu partijas izslēgti 5000 biedru, kas bija „pakļāvušies reakcijai un kapitālismam". Komūnisti, tā sakot, vēlas „ieiet tīrā namā", kāpēc devuši rīkojumu izslēgt visus šaubīgos. Varbūt acu priekšā viņi paturējuši Čechoslovakijas piemēru, kur notika abu partiju mechaniska apvienošana un tagad vairs nevar pateikt, kam Marksa-Ļeņina idejas kļuvušas par nepieciešamību un kuŗš tās pieņēmis, vienkārši vajadzības spiests.

Poļu komūnisti grib no šāda pārsteidzīga soļa izvairīties, kāpēc jau tagad notiesā izcilākos sociāldemokratus, lai vēlāk ar tiem vairs nevajadzētu nodarboties. Varšavā nesen beidzās prāva pret partijas lideri Pužaku un pieciem viņa tuvākajiem līdzstrādniekiem. Pēc Mikolaičika aizbēgšanas, Pužaks bija galvenais komūnistu opozicionārs un populārākā persona Polijā. Jau cara Nikolaja II laikā viņš sēdējā cietumā septiņus gadus. Pužaks bija arī to 16 poļu parlamentāriešu vidū, kas pēc Kremļa aicinājuma lidmašīnā ieradās Maskavā un ko krievi vēlāk apcietināja un notiesāja. Tagad Pužaku un piecus viņa biedrus tiesāja ne vien par nodarījumiem pret „tautas demokratiju", bet arī par darbību no 1918. līdz 1939. g., kad Polija bija neatkarīga valsts.

Kamēr Padomju Savienība konsolidē savus satelītus un pataisa vi-

(Beigas 5. lpp.)

LCP vēlēšanu pirmie rezultāti Bavārijā

Vakar līdz pēcpusdienai LCP vēlēšanās Bavārijas apgabalā jau bija zināmi balsošanas rezultāti no trīsceturtdaļas latviešu nometnēm.

Visvairāk balsu pagaidām nodots par J. Lavenieku — 2994, tad nāk H. Klarks 2864, J. Turks 2494, prof. P. Starcs 2350, J. Venners 2137, V. Lambergs 1808, E. Stīpnieks 1778, V. Voitkus 1771 un J. Poruks 1731. Aiz viņiem seko V. Reimanis (1545), J. Druva (1542), J. Goldmanis (1541), Z. Lazda (1136), O. Kārkliņš (1133), L. Rozentāls (1132), H. Upītis (897) u. c.

Vēl trūkst ziņu no mazākajām nometnēm, bet jau tagad ir drošs, ka kvorums būs un jaunas vēlēšanas nevajadzēs rīkot. Tāpat arī skaidrs, ka no Bavārijas apgabalā ievēlamajiem LCP 9 locekļiem, par ievēlētiem jau pēc līdzšinējām ziņām var uzskatīt J. Lavenieku, H. Klarku, J. Turku, prof. P. Starcu, J. Venneru un V. Lambergu.

LATVIJA
LATVIAN NEWSPAPER
Nr. 108 (213) 1948. g. 2. decembrī
Ar autora parakstu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā redakcijas domas.

Lielu briesmu un lielu iespēju priekšā

Visas zīmes rāda, ka pārvietoto latviešu nogādāšana uz jaunām dzīves vietām turpmāk norisināsies ātrāk nekā līdz šim. IRO vadība paziņojusi, ka jau līdz 1949. g. vasarai jaunās dzīves vietās būs izvietoti 50% no pašreizējiem DP un bēgļiem. Pēc IRO budžetā paredzētā plāna DP domāts nosūtīt uz 20 dažādām valstīm, neizslēdzot pat tropus. Tādēļ sagaidāma mūsu ārkārtīga izklaidēšana pa četriem pasaules kontinentiem. Iespējams, ka izšķīstam starp daudziem miljoniem pasaules iedzīvotāju. Tādos apstākļos var arī notikt, ka ejam savai tautai zudumā. Svešumā nonākušiem latviešiem briesmas draudēs no vairākām pusēm. Mūsu cilvēkiem radīsies kārdinājums arī pašiem piesavināties jaunajo dzīves vietu sabiedrības tikumus un mentalitāti, atsakoties no savas nacionālās dzīves stājas un ziņas. Bīsta ka parādība ir arī jauktās laulības. Līdz šim aizbrauc galvenokārt jauni ļaudis, kuriem jau tuvākajos gados jādibina ģimenes dzīve. Dzīves drauga sameklēšana no pašu tautas vidus var būt saistīta ar lielākiem grūtumiem. Cilvēkiem, kas dosies jauktā laulībā, atgriešanās pie savas tautas dzimtenē būs stipri apgrūtināta. Daļa aizbraucēju atkal uzstrādājoties cieši iesaistīsies jaunajā vidē. Viņiem kļūs žēl pamest visus jaunos ieguvumus. Kas svešumā negribēs turēties pie stingrajiem latviskiem tikumiem un veselīgas dzīves stājas, var panīkt tādā mērā, ka nebūs ne morāliskā spēka, ne arī ekonomiskās iespējas noklūt atpakaļ dzimtenē.

Visi šie briesmu faktori var stipri izretināt šo latviešu rindas. Bet dzīve svešumā tomēr paver arī tik lielas pozitīvas iespējas, kuŗu apmēru un sekas pašreizējos apstākļos pat grūti aprēķināt. Kādas tad ir šīs iespējas?

Jau pirms pirmā pasaules kaŗa daļa latviešu devās uz svešām zemēm, galvenokārt Krieviju. Saglabājot latvisko mentalitāti un paliekot uzticīgiem latviešu censoņu ideālam, izceļotāji guva lieliskus panākumus. Daudzi latvieši Krievijā bija atbildīgās vietās. Arī citās emigrācijas zemēs ārpus Krievijas, latvieši darbojās ar teicamām sekmēm. Ja tie daudzie latvieši, kas tagad dodas up tuvām un tālām zemēm, līdzīgi saviem priekšgājējiem, paliktu uzticīgi latviešu censoņu ideāliem un neskrietu vieglprātīgi pakaļ dažādiem jauniem nepratā virpuļiem, tad arī viņus sagaidītu tādi pat panākumi.

Mēs arvien esam likuši svaru uz savas tautas popularizēšanu pasaules sabiedrībā. Tagad mums šai ziņā paveŗas vislielākās iespējas. Mums rodas izredzes gūt savai tautai citu tautu simpatijas ne vien ar informācijas rakstiem, bet arī reāliem darbiem.

Beidzot svarīgi tas, ka, uzturoties svešās zemēs, mūsu cilvēki iegūs milzīgu daudzumu vērtīgu atziņu un svešumā gūtā pieredze vēlāk ļoti noderēs, atjaunojot un labāk veidojot savas tautas un valsts dzīvi pēc atgriešanās dzimtenē. Uzturēšanās svešās zemēs cilvēkiem arvien ir devusi vērtīgas atziņas. Pat jaunāko gadu simteņu vēsturē varam atrast daudz gadījumu, kur dažādu dzīves nozaŗu reformātori ierosinājumus saviem darbiem guvuši ceļojumos pa svešām zemēm. To rāda arī mūsu pašu vēsture un tās redzamākie kultūrālās un politiskās dzīves darbinieki — Kr. Valdemārs, Kronvalds, Rainis, Aspazija, Poruks, Ulmanis un citi. Latviešu tautas vēsturiskā katastrofa, kuŗa tik lielu skaitu mūsu tautas locekļu spiež izklīst pa daudzām un tālām pasaules valstīm, tai pat laikā sagādā mums vēl nebijušas iespējas mācīties. Tas ir svarīgs apstāklis.

Mēs stāvam lielu briesmu un lielu iespēju priekšā un no mums pašiem atkarāsies, kurā virzienā tālāk iesim — vai nu pa lielo briesmu, vai arī lielo panākumu ceļu.

Prof. P. Starcs

Izlasot A. Ceichnera brošūru
Austrālija,
katrs gūs objektīvas ziņas par šī tālā kontinenta dabu, dzīves standartu un nākotnes iespējām. Cena DM 1.50. Pieprasiet nometņu grāmatnīcās. Vairumā Latvijas apgādā, Günzburg/Do., Marktplatz 25.

Amerikas latvietes padomi

Nonākot ASV censties tikt ziemeļu štatos, vairīties no nēģeriem un „iedzimtā grēka"

VĒSTULE LATVIJAI NO LONDONAS

Latvijas neatkarības gados Rīgā darbojās daudzi dažādu ārvalstu diplomāti. Viņi nereti tur apprecēja latviešu sievas. Un tagad gadās pārsteigumi, ka tāda un tāda diplomāta kundze ir latviete. Šāds gadījums nesen notika arī te. Kāds Amerikas diplomātiskā dienesta darbinieks ceļojumā uz dažām dienām apstājās Londonā, un kamēr vīrs nodeva vizītes angļu valstsvīriem, viņa sieva — latviete, centās panākt kontaktu ar latviešu sabiedrību, ar sūtni K. Zariņu un prāvestu E. Bergu. Viņa ļoti nožēloja, ka laiks bija pārāk īss, nevarēja latviešus apmeklēt arī nometnēs utt. Šī mūsu tautiete ar vislielāko interesi seko visam, kas notiek ar latviešu bēgļiem. Viņa zina, kādas ir latviešu intereses, bet viņa arī atzīstas, ka ne katru reizi saprot latviešu mērķus, uz ko tie tiecas.

Visvairāk šī kundze interesējās par bērniem. Viņa esot dzirdējusi, it kā bēgļu bērnus — bāreņus nodošot audzināšanā Amerikā. Viņa lūdz nekādā gadījumā bērnus nenodot projām vienus pašus. Latvieši jau gan sevi turot par visgudrākajiem cilvēkiem pasaulē (gluži kā to dara visas citas tautas), bet latviešu gudrība, *pēc šīs Amerikas latvietes domām*, esot vēl stipri provinciāla un naiva.

Šī latviete brīdina arī jaunos puišus pie laika padomāt par sievām — latvietēm. Amerikas sievietes nemīlot daudz nodoties mājturībai. Daudz kas tāds, ko Eiropā uzskata par sieviešu darbu, Amerikā esot vīriešu darbs, piem., mazgāt traukus, mazgāt veļu, apkopt telpas. Amerikāniete — sieva būšot izbrīnījusies, ja viņas vīrs latvietis to negribēšot darīt. Amerikānietes nemīlot ilgi pūlēties arī ap ēdiena vārīšanu — piem., no kauliem vārīt buljonu. Tur visa saimniekošana parasti esot — nopirkt konservu kārbas un tās atvērt. Bet ēdot tikai konservētus ēdienus, tie nepieradušam maitājot veselību. Amerikāņi to atgūstot restorānos, daudz patērēdami pienu un ēzdami augļus, dzerdami augļu sulas. Latvieši restorānā dzerot alu un degvīnu un mājās lietojot konservētu barību, tā īsā laikā sabojājot veselību.

Šī latviete brīdina tautiešus, lai tie, izvēloties savu dzīves vietu, mazākais sākumā, cenšoties tikt vairāk uz ziemeļu štatiem. Lai pašā sākumā sargoties apmesties nēģeru apdzīvotos namos, nēģeru ielās un vispār pilsētās, kur daudz nēģeru. Neuzmanīga saskare ar nēģeriem varot beigties nelāgi. Kāda konflikta gadījumā esot droši, ka tiesā tiem neko nevarot padarīt, jo nēģeri ejot cits citam par lieciniekiem un apliecinot, ka viņi tai laikā atradušies pavisam kaut kur citur. Viņi vienmēr esot vienprātīgi un visi apliecinot to, kas savējo glābj. Tā kā nēģeri no baltajiem daudz cietuši un ekspluatēti, tad atspēlēšanās baltajiem tiem esot kļuvusi par nacionālu goda lietu.

Šī iemesla dēļ jaunā paziņa teica: „Es zinu, no kā latvieši bēg. Bet es zinu arī to, ka viss tas, no kā latvieši bēg, Amerikai vēl priekšā."

Latviete mūsējos brīdina būt uzmanīgiem arī ar sarunām. Ja latvieši daudz stāstīšot, kā tiem klājies mājās, ka varējuši gaļu un sviestu ēst, cik gribas, to lai labāk nestāstot, tikpat neviens neticēšot. Jau ar to vien varot nonākt aizdomīgu savādnieku slavā. *Amerikā esot parasts*, ka tur saplūst emigranti no pārpildītām zemēm, no galējās nabadzības un apbrīnojot Amerikas bagātību. Tikai pie tādas valodas tur esot pieraduši, mazākais tajās aprindās, kur mūsējiem ar strādniekiem nāksies apgrozīties.

Un beidzot, latviešu „iedzimtais grēks" — kur tikai tiek svešautietis klāt, tur nosūdzēt savējos. Minētā latviete kopā ar savu amerikānisko vīru daudz pūlējusies latviešu labā un apgalvo, ka, ja latviešu iekļūšana Amerikā virzoties tik gausi, tad tā esot arī pašu vaina.

Apsolīju visus šos brīdinājumus uzrakstīt un nodot laikrakstam. Minētā tautiete bija ļoti norūpējusies, kā latvieši ar savu naīvo dzīves uztveri orientēšoties Amerikā. Es viņu nomierināju, ka latvieši vairs nav tie, kādi bijuši senāk. Cīņā par savu eksistenci viņi ļoti daudz mācījušies un šobrīd lepojas ar to, ka nav ne naīvi, ne provinciāli. Piemēram, Anglijā ir bijuši gadījumi, kur pārdod „dzimtenes zemi", kas pagrābta tepat kaut kur Jorkšīras vai Šropšīras arumos. Kādas nometnes puiši pratuši izrakstīt no Amerikas baznīcas drēbju sūtījumu un to turpat nometnē pārdevuši citiem. Neticu tāpēc, ka Amerikas nēģeri mūsējiem varētu būt tik bīstami un ka latviešu provinciālisms tik nevarīgs. Ir tikai viena lieta — tur amerikānietei taisnība, ko latvietis nespēj pārvarēt — tā ir latvieša daba.

Iesākās reiz ar to, ka viens latvieties veiklāk par otru prata pielavīties baltvāciešu muižkungam, bučot elkoni un izpelnīties vagara vietu un amatu — citus šķūnī nopērt. Cīņa par šo vagara vietu un par tiesībām savus tautiešus nopērt nekad nemitas. Tieši tāpēc mēs „šturmējam" vai visu pasauli, kur tikai tiekam kādam svešiniekam klāt. Angļi stāsta, ka *nespējot aizklausīties no latviešu sūdzībām par savējiem*. Nevarot nemaz saprast, ko latvieši cits no cita gribot. Iestādēs mapes esot pilnas papīru, ko iesūtījuši latvieši, cits par citu sūdzēdamies. Tāpēc latviešiem varot ieteikt braukt uz kādu temperamentīgu zemi, laba daļa tur ejot bojā, bet kas palikšot pāri, tie varbūt beidzot sapratīšot, ka tautai ir veselīgāk turēties kopā un savējos aizstāvēt, kā to dara kaut vai Amerikas nēģeri, un nevis savējos pazudināt, kur vien var atrast kādus cittautiešu radītus iemeslus.

Londonā, novembrī.

Konstance Berga

Mūsu darbdiena un svētdiena

VĒSTULE LATVIJAI NO AUSTRĀLIJAS

Austrālijā ierados rudens pusē. Pēc Bathurstas nometnē pavadītā mēneša mūs, 20 latviešus un 1 lietuvieti, nosūtīja Port Adelaides ostas valdes rīcībā. Tajā pašā laikā 20 citus mūsu tautiešus norīkoja ūdensvadu ierīkošanas un remontēšanas darbos Adelaides tuvumā. Vēl dažus izraudzīja dzelzceļnieku skolai, lai apmācītu par kurinātājiem un konduktoriem. Tur nepieciešama nebojāta redze.

Port Adelaidē atbraucām 7. oktobrī. Stacijā mūs sagaidīja Austrālijas luterāņu baznīcas prezidents Dr. Štolcs. Jaunās mītnes ierādīja skārda barakās. Dažās istabiņās sienas nesniedzās līdz griestiem, lai karstā laikā telpā iekļūtu gaiss. Nākamajā dienā sākām darbu kādā noliktavā. Vajadzēja noplēst veco grīdu un paveikt zemes darbus, lai pamatu varētu betonēt. Priekšstrādnieks pārzina ap 20 cilvēku. Darbs nav smags, bet nevar sūdzēties, ka vakarā nejustu nogurumu. Līgumā paredzēts, ka te mums jāstrādā 1 gads. Pēc tam darba vietu varēs mainīt. Pāris vīri jau atlaisti. Iemesls: dzeršana un nekārtīga ierašanās darbā. Kāds ukrainis atkal izdauzīja logu un austrāliešu pavārs atsauca policiju. Lielu uzmanību mums veltī austrāliešu komūnistu laikraksts „Tribune", mēģinot tautā radīt naidu pret jaunajiem imigrantiem. Mums tomēr netrūkst arī draugu. Dr. Štolcs kopā ar savu palīgu māc. Zinbārumu noorganizējuši baltiešu sanāksmes Adelaides luterāņu baznīcas hallē. Pulcējas baltieši no dažādām darba vietām. Svētdienās parasti notiek ekskursijas. Ar autobusu braucam apskatīt apkārtni. Esam bijuši arī vietās, kur dzīvo ķenguri un melnie gulbji.

Mūsu nometnes dzīvē sagaidāmi pārkārtojumi. Grūti satikt ar austrāliešu pavāru. Turpmāk saimniekos komiteja, kurā ievēlējām 1 latvieti, 1 lietuvieti un 1 igauni. Iespējams barakas atstāt un dzīvot privāti, bet mūsu darba devēji to nevēlas, jo grib atgūt baraku būvē ieguldīto naudu. Visumā esam apmierināti. Nepatīkami tikai tas, ka alga ir samērā maza. Pelnām 6.8 mārc. nedēļā, bet pēc visiem atvilkumiem paliek tikai 4 mārciņas.

Port Adelaidē novembrī,

Jūl. Kleistbergs

Ziemsvētku vecītis mūsu bērniem

nesīs Zviedrijas latviešu veltes . . .

Latviešu palīdzības komitejas telpas Zviedrijā pēdējās nedēļās pieblīvētas maisiem, kastēm un saiņiem. Tur beŗ un sveŗ. Tautietes A. Muchkes vadībā daudz pašaizliedzīgu cilvēku gatavo Ziemsvētku dāvanas latviešu bērniem Vācijā un Austrijā. Šo bērnu ir daudz, bet mūsu tautiešu Zviedrijā maz. Tāpēc dāvanas devuši arī turīgi zviedri — latviešu draugi. Tie akcijā piedalījās tikai ar noteikumu, ka dāvanu sainīšus adresē zināmi bērniem. Zviedrijas latvieši noraizējušies, ka viņiem bērnu sarakstu un adrešu trūkst, sevišķi no angļu joslas nometnēm, un jautā: vai tad tiešām nav neviena, kas tās atsūtītu?

Lai Ziemsvētku vecītis dāvanas paspētu izdalīt tieši pie svētku eglītes, tad Zviedrijas latvieši pirmos saiņus uz attālākajām vietām — Vācijas amerikāņu joslu un Austriju izsūtījuši jau 15. novembrī. Pirmajā transportā ir 49 lielas kastes ar sainīšiem 1330 bērniem un 42 pieaugušajiem. Ik sainītī būs vismaz 0,5 kg margarīna, 0,3 kg piena pulveŗa un gabals ziepju.

Uz Austriju nosūtīti sainīši 87 bērniem. Vācijas amerikāņu joslā Memingenas nometnei adresēti 79 sainīši, Erlangenai 90, Veidenei 62, Vircburgai 99, Minchenei 49, Traunšteinai 31, Fuldai 24, Hanavai 57, Mārburgai 7, Berchtesgādenai 102, Hersbrukai 48, Felbachai 8, Sillenbuchai 93, Karlsrūei 17, Kleinkecai 45, Dinkelsbīlei 6, Ingolštatei 38, Kemptenei 27, Rotenburgai 12, Eslingenai 166, Manheimai 34, Mīldorfai 39, Fišbachai 4 un Baireitai 30.

Decembrī vēl izsūtīs drēbes un apavus. No angļu joslas nometnēm Zviedrijas tautieši gaidīs bērnu adreses līdz pēdējam iespējamam brīdim.

. . . BET DĀNIJAS TAUTIEŠI SAINĪŠUS UZ VĀCIJU NEDRĪKST SŪTĪT

Dānijas latvieši 3 reizes lūguši dāņu iestādes, to vidū Dānijas Sarkanā Krusta prezidentu atļaut izsūtīt uz Vāciju 800 sainīšu, tomēr lūgums vienmēr noraidīts un sainīšu nosūtīšanai jāmeklē citi ceļi. Dānijas latviešu 4. delegātu sanāksmē 20. novembrī Kopenhāgenā ziņoja LAD priekšsēdis V. Briedis.

Sanāksmē pārrunāja Dānijas latviešu pašreizējās vajadzības un nākotnes jautājumus. Tālākās izvietošanas ietvaros pēdējā laikā no Dānijas pāri okeanam aizbraukuši 123 latvieši: uz Argentīnu 106, Braziliju 5 un Kanādu 12. Par LAD locekļiem ievēlēja līdzšinējos V. Briedi un J. Zītaru, bet no jauna J. Šmitu.

Dānijas latviešu YMCAs kārtējā delegātu sanāksmē par centrālās valdes priekšsēdi nākamajam pusgadam ievēlēja prāv. A. Grosbachu, bet centrālajā valdē V. Briedi, R. Brīvuli, A. Rāviņu un I. Reitmani. YMCA ar prāvākiem līdzekļiem atbalstījusi tikko atklātā pieminekļa celšanu Dānijā mirušiem tautiešiem.

PIEMĒROTĀKĀ DĀVANA ZIEMSVĒTKOS
ir
brāļu Kaudzīšu
Mērnieku laiki
ar
Ed. Brencēna 56 ilustrācijām
Cena: broš. DM 10,—; audekla sējumā DM 15,—.
Pieprasiet nometņu grāmatnīcās!
LATVIJAS apgāds

Vervē lauksaimnieku ģimenes darbiem Francijā

Sūtnis J. Feldmanis lūdz paskaidrot, ka ziņas par 1000 lauksaimnieku vervēšanu darbiem Francijā nav baumas, kā to pārpratuma dēļ pēdējā laikā nācies dzirdēt Vācijā. Līgums par 1000 lauksaimnieku ģimeņu ievešanu noslēgts jau š. g. 8. augustā un pašreiz Vācijas DP nometnēs notiek šo ģimeņu vervēšana.

Ieceļošanas plānā ietilpināti tikai strādnieki ar lauksaimniecības aroda spējām. Pēc līgumā paredzētā gada nostrādāšanas var mainīt darba vietu, bet jāpaliek lauksaimniecības nozarē. Ģimenēm un neprecētiem ģimenes locekļiem garantēts dzīvoklis. Aizbraucējus Francijā novietos speciāli iekārtotos centros, kuŗos tiem izraudzīs darba devējus.

Nometņu dzīve

ŠONEDĒĻ būs zināmi LCP vēlēšanu rezultāti Hesenes apgabalā. Kandidāti bija P. Greizis, V. Mateuss un R. Akmeņkalns. Dažās nometnēs tautiešu interese par vēlēšanām izrādījās ļoti niecīga. Tā, piemēram, Hanavā balsoja tikai 20 proc. vēlētāju.

MĀRBURGAS universitātē ar ārsta gradu beidzis veterinārārsts Andrejs Kiršteins. Jaunais ārsts dzimis 1919. g. 3. martā un pašreiz gatavojas Dr. med. grada iegūšanai, pēc kam domā izceļot uz Kanādu vai ASV.

8252. latviešu darba vienības (komand. A. Bērztīss) rīkotā gleznu un daiļamatniecības skate Bad Nauheimā, kas ir Minchenes latviešu mākslas salona līdz šim iespaidīgākais sasniegums, gūst izcilas sekmes. Iespējams, ka izstādi pagarinās līdz Ziemsvētkiem.

VĒSTULES REDAKCIJAI

J. Goldmanis, Vircburgā

EMIGRĀCIJA UN ASIMILĀCIJA

Mūsu ausis vienmēr vairāk aprod ar vārdu emigrācija. Šīm laikmetīgajām skaņām tomēr bieži dzirdama arī pieskaņa. Tā ir asimilācija. Ja ar emigrāciju jāsamierinās, tad nekādā ziņā nedrīkstam samierināties ar asimilācijas draudiem. Tie latvieši, kas pārceļas uz zemeslodes citām daļām, protams, būs uzticīgi un pateicīgi pilsoņi saviem patvēruma devējiem. Ar darbu, tikumu un krietnumu viņi cels latviešu slavu. Tie savu spēju robežās atbalstīs turienes saimniecības dzīvi, bet lai neprasa no viņiem arī asimilēšanos, lai neprasa viņu latviskās dvēseles pārkausēšanu. Tas būtu tiešākais ceļš latviešu pazušanai uz pasaules tautu skatuves. Tā būtu uz augsta kultūras līmeņa dzīvotājas tautas bojā eja visu pārējo tautu acu priekšā. Laikmetā, kad cilvēki mīl lepoties ar humānitāti, demokratiju, tautu vienlīdzīgām tiesībām, nedrīkst līdzās nostādīt asimilāciju, šo modernizētā vārdā nosauktu līdzekli, kuŗu pielietojot tauta garīgi mirst. Tas ir darbs, par kuŗu vajadzētu nosarkt tiklab tiem, kas to ieteic, kā arī iem, kam to saka.

Ja nebūs latviešu tautas, tad nebūs vairs arī Latvijas, bet Baltijas jūras malā atradīsies kāda Kalmikija vai Kirgizija. Tikai kapi vēl atgādinās, ka tur reiz dzīvojusi latvju tauta, kapi — ja šie svešinieki tos vēl nebūs izaruši un pievienojuši kādam kolchozam. Reiz taču pasaules sirdsapziņai jāmostas. Tā nav mirusi, bet tikai iemigusi un kad modīsies, tās valoda būs taisna un barga. Ir jau jauki un pat derīgi iemācīties svešas valodas, bet katrā latviešu ģimenē, vienalga, kur tā arī atrastos, svētākai jābūt latviešu valodai, kas apliecina latviešu dvēseles esmi. Vai nepārskrien drebuļi pār miesu, ja jādzird, ka atrodas arī tādas ģimenes, kur bērni ar māti latviešu valodā vairs nevar sarunāties.

Latvijas augšāmcelšanās diena tuvojas. Mums visiem tāpēc jābūt latvietībā stipriem un baltiem, bez kādiem trimdas laika traipekļiem. Pasaule arvien vairāk runā par mūsu brīvību. Šogad 18. novembrī jau daudzos ārzemju radiofonos skanēja Dievs, svētī Latviju. Pat ASV armijas raidītājā mēs pirmoreiz dzirdējām, ka 18. novembrī apsveic „kādu mazu zemi, bet ar lielām tradicijām — Latviju." Šķiet, ka melnā pusnakts ar saviem sarkanās nāves baigiem tuvojas rītam. Paliksim nedzirdīgi visām asimilācijām. Nejauksim emigrācijas vārdu kopā ar asimilāciju.

Visur bads un posts, tikai ne Rīgā

Sniedzam dažus izvilkumus no pēdējo dienu raidījumiem Rīgas radiofonā.

Rietumvācijā pēc naudas reformas sācies vislielākais trūkums, posts un pat pilnīgs bads, stāstīja repatriants Arvīds Gidovičs. Viņš bijis šoferis un pēc visiem atvilkumiem saņēmis tikai 100 DM mēnesī, par ko varējis nopirkt vienīgi zemās kvalitātes amerikāņu cigaretes.

Bada dzītas, tūkstošiem franču ogļraču sievas un bērni sabēguši Parīzē, Lionā uc pilsētās, kur klīst apkārt ubagodami. Sajūsma iedzirkstās viņu acīs, kad šiem ļaudīm stāsta par mūsu lielo dzimteni, kur visiem nokārtota laimīga dzīve, teica ziņotājs Rīgas radiofonā.

Augstākās tautas tiesas priekšsēdis Grīnbergs runāja par gaidāmajām tautas tiesas vēlēšanām. Viņš gan stāstīja tikai par Latviju, bet teica, ka kandidātu sarakstus izsniegšot tādā valodā, kāda katrā apgabalā valdošā. Tautas tiesai uzticēti lieli uzdevumi. Tā kaitīgus elementus ne vien soda, bet arī produktīvi nodarbina un cenšas pāraudzināt boļševistiskā garā.

Kolchozu priekšsēži Leitāns un Valdmanis atgriezušies no Igaunijas kolchoznieku kongresa. Tur bijuši daudz un dažādi pārstāvji — pat no Gruzijas igauņu kolchoziem!

Prof. P. Lejiņš žēlojās, ka pavisam neveicoties ar partijas un valdības uzlikto goda pienākumu — izpildīt lopkopības nodevu plānu. Ārkārtīgi samazinājies arī lopu skaits. Lopi nekopti un vāji. Nebūs klāt vēl pavasaris un mums atkal jau trūks lopbarības, teica profesors. Kādā citā ziņojumā bija žēlošanās, ka sevišķi neapmierina cukurbiešu pievedumi Liepājas cukurfabrikai. Partijai un prokurātūrai steidzami vajadzēs pielietot radikālus līdzekļus šo nebūšanu novēršanai.

-fr. -rs.

Migla

VĒSTULE LATVIJAI NO ANGLIJAS

Beidzot viņa atnāca visā savā majestātiskajā varenībā. Atnāca? Nē, gluži vienkārši uzkrita kā negaidīts lietuvēns un nepārtraukti žņaudza trīs diennaktis. Slavenā, varenā, visu uzvarētāja, nekad neaizturamā Anglijas migla!

Visas līdz šim redzētās bija tikai tādas mazas miglinas, vecās miglu mātes meitas un pameitas. Pati migļu māte ar visu savu galmu un varenību britu salām ilgu un īstu spēka parādi nodeva novembra pēdējā nedēļā. Mirušo piemiņas svētdiena vēl bija saulaina, silta un bezvējaina. Ļaudis gāja vasarīgi ģērbušies, bet jau novakarē uznāca lietus un nakti mitroja. Pirmdienas rītā, izejot uz ielas, iekļuvu tādos dūmu mutuļos, ka visa pilsēta šķita degam. Nebija vienīgi asās dūmu smakas. Tie izrādījās lielās miglas pirmie sūtņi. Redzamība tomēr sniedzās vēl līdz 20 soļiem. Blāvi un nespīdīgi iedegās ielu laternas. Katru pusstundu migla kļuva biezāka, neaprēdzamāka un kodīgāka. Ielu pārietsana jau bija bīstama. Migla apslāpēja arī troksnus.

Un tad radio ziņoja, ka no 52 Anglijas aprinkiem 26 klāj bieza migla. Satiksme gandrīz pilnīgi apstājās. Vairāki satiksmes līdzekļi gāja bojā un prasīja cilvēku upurus. Kādā lidmašīna ieskrēja zemē, nogalinot 7 pasažierus, bet auto nelaimēs pirmajā dienā ievainoja 60 cilvēku. Vienīgi vilcieni pa drošajām sliedēm lēni lauzās cauri miglas barikādēm. Arī Londona ietilpa rajonā, pār kuru vēlās migla, taču pilsētā tā nespēja ielauzties. Viņa aprinkoja un ciešā lokā ieslēdza visu galvaspilsētas lieltelpu, pietuvojās priekšpilsētām, bet nespēja tikt pašā metropolē. Blīvais pilsētas gaiss un siltie izstrāvojumi aukstos miglas vāļus aizturēja. 15 jūdžu radiusā pilsētā līdz vēlai pēcpusdienai kā pasakains brīnums spoži spīdēja saule. Novakarē migla beidzot ņēma virsroku un sīnagi nogūlās arī pār visu galvaspilsētu. Temperatūra nokrita līdz nullei.

Anglijas miglai ir tā nepatīkamā īpašība, ka viņa neizturami lien iekšā visur — drēbēs, dzīvoklī, pat ēdā. Viss kļūst lipīgs un netīrs. Arī pa loga spraugu iepliūst nepatīkams, auksts mitrums. Ne mazāk kā šādai un mētelīem no Anglijas miglas ko turēt ir arī plaušām un bronchiem. Dažas stundas vai pus dienu, tas vēl nekas, bet trīs nepārtrauktas diennaktis ar pastāvīgu kāpinājumu — tas par traku! Otrdien migla vēl picņēmās, tāpat arī aukstums un no pus Anglijas aptvēra jau ⅘ no visas salas. Satiksme atgādināja trickas slimnieku, redzamība samazinājās līdz 7 soļiem, bet visnepatīkamākais bija vakars un nakts uz trešdienu dzīvoklī. No katras spraugas, no katra stūra migla spiedās iekšā un tumšāk blāvoja pat elektriskā spuldze istabā.

Trešajā dienā miglas blīvums Vidusanglijā mazliet atslāba. Redzamība pieauga līdz 50 soļu tālumam. Cauri dūmākai jau varēja saredzēt gājējus. Tie kustējās kā spoku tēli. Bet temperatūra atkal noslīdēja līdz nullei. Ap pusdienas laiku meteoroloģiskais birojs beidzot ziņoja, ka blīvais miglas blāķis 300 jūdžu garā un 110 jūdžu platā joslā no Londonas un Vidusanglijas lēni ievirzās Skotijā. Pēcpusdienā rietumu pusē parādījās apaļš un blāvi sarkans spīdeklis, gar kuru plūda biezi, pienaini tikli. Gaistojošajos miglas tīmekļos saule bija kļuvusi tikko saredzama un bez spožuma. Kailajos koku zaros sāka mirdzēt zvaigznītes — ūdens pilienos satecējusī migla. Vakarā žņaudzošais blīvums pilnīgi izgaisa un pār jumtiem un zemi noklājās salna. Viņas majestātes miglas trīs diennakšu lielā parāde bija beigusies.

Londonā, novembrī.

Antikus

Gaidāma mērena ziema

Apvienotās joslas meteoroloģiskās centrāles vadītājs prof. Bauers izteicies, ka šogad sagaidāma mērena ziema. Laiks būs siltāks nekā parasts. Var rēķināties vienīgi ar diviem aukstuma periodiem. Aukstums tomēr nebūs liels.

Bieza migla, kas klāj Rietumeiropu, joprojām nav izklīdusi. Visvairāk to izjūt angli. Jau vairākas dienas pilnīgi pārtraukta gaisa satiksme ar Eiropas kontinentu un aizokeana valstīm. Gandrīz pilnīgi paralizēta arī dzelzceļu kustība. Temzas grīvā stāv 100 kuģu, kas nevar iebraukt Londonas ostā. Miglas dēļ slēgts arī Parīzes Leburžē lidlauks. Berlinē otrdien varēja nolaisties tikai 7 lidmašīnas. Elbas grīvā noenkurojušies 50 kuģu. „Queen Elisabeth" un Queen Mary" nevarēja atstāt Saushemptonu.

BBC

KARALIS IR UN KARAĻA NAV

Mīlestība un politika liedz Leopoldam III atgriezties Beļģijas tronī

Otrais pasaules karš radīja ne vien miljoniem traģēdiju daudzu tautu mazo cilvēku dzīvē, atņemot tiem mājas, ģimeni un dzimteni, bet tas nesaudzēja arī karaļnamus. Kara un pēckara notikumu ietekmē Eiropas monarchiju skaits stipri sarucis, un arī karaļi, līdzīgi vienkāršiem mirstīgiem, kļuvuši trimdinieki. Balkānu valstis šādai norisei bija no ārpuses diktēti politiski iemesli, itāļu tauta pati atzina monarchiju par nevēlamu, bet daudz traģiskāks liktenis bijis jāpārdzīvo Beļģijas karalim Leopoldam III. Kara laika sarežģītie notikumi un apprecēšanās ar sievieti, kuras dzīslās nerit dižciltīgas asinis, Leopolda dzīvi ievirzījuši tā, ka viņš vēl tagad, trīs gadi pēc kara, nevar atgriezties savā tronī un tēvzemē, kaut joprojām ir tās karalis; viņa nākotne vēl šodien ir miglā tīta.

Beļģu tautā šajos 3 gados, kamēr karalis dzīvo trimdā un viņa funkcijas izpilda jaunākais brālis princis pavaldonis Šarls, notikuši un vēl tagad notiek karsti strīdi par Leopolda likteni. Beļģi karaļa jautājumā sadalījušies triijās lielās partijās. No tām leopoldisti, kas lielāko tiesu flāmu katoļi, ir par Leopolda atgriešanos. Tikpat stipri ir leģitimisti, kas

Lekenas pils parks gandrīz četrus kara gadus bija visa karaļa Leopolda „karaļvalsts." Tur viņš bieži pastaigājās ar kroņprinci Boduēnu, princesi Žozefīni Šarloti un princi Albertu (aizmugurē), vēlāk arī Lilianas sabiedrībā. Lekenas pilī pasaulē nāca arī princis Aleksandrs Retī, kam tagad jau seši gadi.

grib palikt uzticīgi karaļa dinastijai, bet tronī vēlas nevis Leopoldu, bet viņa un Astrīdes 18 g. v. dēlu Boduēnu. Pēdējo piekritēju ir visvairāk starp pilsētu iedzīvotājiem, liberāļiem un sociāldemokratiem. Trešie — republikāņi, kuru ir tikko 10 proc. no visiem Beļģijas iedzīvotājiem, īpaši komūnisti un kreisie sociālisti, nevēlas ne vienu, ne otru, bet vispār noraida monarchiju. Viena partija otrai pārmet melus, dokumentu viltošanu un karaļa problēmas izlietošanu iekšpolitiskiem mērķiem, rodas arvien jauni fakti un pretpierādījumi, bet atrisinājuma vēl nav. Beļģijai karalis gan ir, bet karaļa arī nav. Karaļa problēma arī ir viens no trim galvenajiem jautājumiem, ar kuriem nodarbosies Spāka jaunā valdība.

Kad Leopolds 18 dienas pēc vācu iebrukuma 1940. g. 28. maijā padevās Hitleram, pasaule nevarēja noslēpt savu vilšanos. Neblja saprotams, kādi iemesli mudinājuši karali padoties tik ātri un kāpēc viņš, tāpat kā citi Eiropas monarchi, nebēga uz Angliju, lai no turienes vadītu pretestību. Šim jautājumam tagad dalēji rasta atbilde: Leopolds bijis pārliecināts, ka karu zaudējusi ne vien Beļģija, bet arī Francija un Anglija. Ministri gan viņam ieteikuši bēgt uz Parīzi vai Londonu, bet viņš to noraidījis, uzskatīdams, ka labāk savai zemei varēs kalpot, palikdams uz vietas, kaut arī kā gūsteknis.

Kad pēc karaļa Alberta traģiskās nāves Beļģijas tronī uzkāpa viņa dēls Leopolds, kas drīz pēc tam apprecēja daiļo princesi Astrīdi, beļģu tauta dāvāja pilnu uzticību jaunajam karalim, sevišķi iemīlēdama viņa dzīvesbiedri. Diemžēl, karalienei nebija lemts ilgs mūžs: atstājusi karalim trīs bērnus, viņa pēc nepilnu piecu gadu laulības beidza dzīvi auto katastrofā Šveicē. Tautas sēras bija lielas. Beļģi pat domāja, ka nelaimē vainojams arī Leopolds, tādēļ iesauca viņu par „nelaimes karali" un nolēma, ka karalim jāpaliek atraitnim — tik cēla un neizdzēšama tautas atmiņā dzīvoja Astrīde.

Saviem un Astrīdes bērniem Leopolds 1939. g. pieņēma par audzinātāju skaisto Lilianu Belsu, Rietumflandrijas gubernātora un karaļa Alberta laika ministra meitu, ar ko bija iepazinies un vairākkārt ticies Francijas un Šveices kūrvietās. Viņiem vienam pret otru bija radušās simpatijas. Arī Astrīdes bērni savu audzinātāju bija iemīļojuši. Tad nāca skaudrās kara dienas, kapitulācija un gūstniecība. Vācieši pavēlēja Leopoldam ar visu ģimeni dzīvot Lekenas pilī, dažus kilometrus no Briseles. Arī Liliana pēc dažiem mēnešiem pārgāja dzīvot uz Lekenu un tur, diendienā kopā esot, izauga viņas un Leopolda mīlestība. 1941. gadā Leopolds Lilianu apprecēja, piešķirdams viņai princeses Retī titulu.

Jaunā pāra ģimenes dzīve izveidojās ideāla ne vien pašu starpā, bet Leopolda dzīvesbiedre izrādās arī priekšzīmīga audzinātāja. Par to liecina zīmīgs epizods. Kad rodas jautājums, kā lai bērni sauc pamāti, Leopolds to atstāj pašu bērnu izšķiršanā. Liliana dodas pie abiem prinčiem — Boduēna un mazā Alberta — pricese Žozefīne tajā laikā veseļojas Šveicē — un jautā:

„Jums tagad jāpārdomā, kā jūs mani uzrunāsit. Par kundzi jūs mani, protams, nesauksit, tas būtu pārāk cieti un formāli, tādēļ izdomājiet ko labāku."

Mazais Alberts brīdi apjucis skatās uz vecāko brāli un tad nesaprazdams jautā:

„Kā tā? Vai tad tu tagad neesi kļuvusi mūsu māmiņa?"

Liliana pārsteigta nosarkst: „Tā gluži nav; es, protams, pūlēšos par jums rūpēties kā laba māte, bet jūsu māmiņa es neesmu, tādēļ jūs mani tā nedrīkstat saukt, lai nekad neaizmirstu, kas bijusi jūsu māmiņa. Droši vien, jūs izdomāsit kaut ko citu . . ."

Bet prinči nevar neko izdomāt. „Mūsu māte debesīs," viņi saka „ir māmiņa, bet arī tu esi māmiņa. Kāpēc mums nedrīkstētu būt divas mātes?" Bērnus nav iespējams pārliecināt un Liliana, maigi apskāvusi abus prinčus, saka: „Labi — tad no šīs dienas jums būs divas mātes — viena debesīs un viena šeit uz zemes . . ."

Gūstniecība un tautas bēdas sagādā Leopoldam grūtas stundas. Kā tagad pierādījies, Leopolds nav gluži vienaldzīgi noskatījies tautas nelaimē, bet rakstiski griezies tieši pie Hitlera, pārmezdams diktātoram netaisnību, ko tas nodara beļģu tautai. Taču nekas nelīdz, 1944. g. vācieši nosūta karali trimdā uz Vāciju, un deviņus mēnešus viņš kā Himlera gūsteknis, atrauts no saskarsmes ar ārpasauli, dzīvo Hiršsteinas pilī pie Elbas. 60 SS vīri, pieckārtējs dzeloņstiepļu žogs un bars asinssuņu apsargā karali, viņa ģimeni un sešus pavadoņus, kas pēdējie palikuši uzticīgi Leopoldam. Princese Retī — Liliana tajās drūmajās dienās karalim un bērniem ir vienīgā stiprinātāja, un pat vāciešiem jāapbrīno šīs sievietes stāja, lepnums un uzupurēšanās.

Kad 1945. g. pavasarī Elbai tuvojas sabiedroto karaspēks, vācieši Beļģijas karali grib paturēt par ķīlnieku, tādēļ pārved viņu uz Austriju. Tur beidzot pienāk atbrīvošana, un 1945. g. 6. maijā amerikāņu ģenerālis Heilslips karalim saka: „Sēr, mēs gādāsim, lai jums nekas nenotiktu." Amerikāņi pie viņa mājas nostāda goda sardzi, un viņš jau garā redz sevi atgriežamies Briselē un valdām savu tautu, palīdzot uzcelt karā sagrauto Beļģiju. Arī Briselē jau uzzināts par karaļa atbrīvošanu, un karaļa brāļa vadībā uz Stroblu gatavojas doties delegācija. Taču Leopolda ilgas nepiepildās — tautā drīz rodas pretestība, jo parādās baumas par karaļa sadarbošanos ar Hitlera režīmu, un daudz beļģu negrib piedot viņa apprecēšanos ar pilsonisku sievieti. Rezultātā Leopolds Beļģijas tronī vēl šodien nav atgriezies. Viņš ar Lilianu, Astrīdes bērniem un mazo princi Aleksandru, kas Lilianai piedzima 1942. g., jau trīs gadus dzīvo trimdā Šveicē.

—abo—

Vienkāršs izskaidrojums

ASV laikrakstos, rīdo raidījumos un sarunās vēl arvien nenorimst jautājums, kā visi tik nepareizi varējuši paredzēt prezidenta vēlēšanu iznākumu. Īsti zālamanisku spriedumu izteicis caurkritušais republikāņu kandidāts viceprezidenta amatam Īris Vorens. Kad žurnālisti viņam jautājuši: „Kas pēc jūsu domām bija izšķirējs tik negaidītam vēlēšanu iznākumam?" Vorens atbildējis: „Pavisam vienkārši, — prezidents dabūja par daudz balsu!"

„Dzīvās preces" tirdzniecība Sarkanā jūrā

KĀ BIJUŠAIS PRŪŠU VIRSNIEKS ARABIEM PIEGĀDĀ VERGUS NO AFRIKAS

Apgabalos, ko apskalo Sarkanās jūras ūdeņi, vergu tirdzniecība vēl šobaltdien skaitās cienījams, kaut arī bīstams arods. Tas ir baigs konstatējums 1948. gadā, laikmetā, kad pasaules nācijas savās sanāksmēs spriež un pieņem garas rezolūcijas par cilvēka tiesībām, laikmetā, kas pretendē uz progresa gadsimtena godu. Bet šis konstatējums pārsteidz daudz mazāk, ja atceras, ka šinī pašā „progresa gadsimtenī" arī dažā citā „brīvības zemē" ir miljoniem moderno darba vergu, kuru liktenis nav mazāk neapskaužams. Starpība starp moderna despotisma un tradicionālās „dzīvās preces" tirdzniecības upuriem varbūt tikai tā, ka par pēdējiem runā maz, bet par pirmajiem vēl mazāk.

Tā vergu tirdzniecība, kas notiek pēc senajiem „Krusttēva Toma būdā" attēlotajiem principiem, aprakstīta nekur citur, kā tieši Apvienoto nāciju žurnālā „United Nations World", kas iznāk Ņujorkā, pie kam raksta autors Dž. L. Kārvers balstās uz personīgu pieredzi.

Sudānā, Somaļu zemē un Abesīnijā vergu tirgotāji gadsimteņiem ilgi taisījuši labus veikalus un kļuvuši bagāti, piegādājot noņēmējiem „dzīvo preci". Pirms vairāk nekā gadsimteņa, kad angli ieguva Adenu, viņi saka kara gājienu pret vergu tirdzniecību. Šo pūļu rezultātā izdevās vergu tirgu izskaust Sudānā un Etiopijā, bet Saudiarabijā un Jemenā tas turpinājies nesamazinātos apmēros.

Tagadējie Sarkanās jūras vergu tirgotāji apgādā vienīgi šīs divas zemes. Veikals, protams, ir riskants. Četras vai piecas reizes gadā vergus lielākos transportos nogādā pāri jūrai, pie kam katru gadu vergu kuģiem jāpārvar arvien stingrāka blokāde. Angļi norīkojuši divas lielgaballaivas, kas īpaši uzmana kuģus, kuros varētu būt slēpta dzīvā krava. Kārvers min kādu viņam personīgi zināmu vergu tirgotāju, agrāko prūšu virsnieku Krumholcu, kas uztur labi bruņotu pirātu bandu. Laiku pa laikam banda iebrūk Afrikas iezemiešu ciemos un nolaupa visus bērnus vecumā starp 3 un 8 gadiem. Gūstekņus nogādā uz labi attālu slēptuvi, kur tos apmāca — zēnus apmēram līdz 10 vai 16, bet meitenes 10 vai 12 gadu vecumam. Zēnus skolo par stipriem, paklausīgiem strādniekiem, meitenēm māca dziedāt, kopt savu ķermeni un patikt vīriešiem.

Pēc šiem „skolas gadiem" tirgotājs nākamos vergus savāc lielākos konvojos, kas kājām pa neapdzīvotiem apgabaliem dodas uz norunāto satikšanās vietu Sarkanās jūras piekrastes tuvumā. Tur ierodas arabi — vergu pircēji apskatīt preci, salīgt par cenu un norunāt transportu. Nolīgtos vergus pēc tam nogādā uz kādu klusu līci, kur tos ierodas saņemt viņu jaunie īpašnieki.

Kārvers pats reiz novērojis, ka vienā šādā līcī ieradušies 300 važām saistītu zēnu un meiteņu. Vergi novesti uz 11 nelieliem kuģiem. Tur viņiem likts kravas telpās nogulties, pēc kam tie apsegti ar Etiopijas kafijas maisiem. Vergu tirgotāji nemīl riskēt. Tikko novērotāji pamana kādu patruļas laivu, cilvēku „kravu" samet jūrā. Važas gādā, lai bērni tūlīt nogrimtu. Tas gan sagādā tirgotājiem zaudējumus, bet tos atkal bagātīgi izlīdzina sūtījumi, kurus bez kavēkļiem izdodas pārgādāt pāri jūrai līdz Arabijas krastiem.

Vergu tirgus „uzplaukuma gados", ap 1920.—1925. g., par meitenēm maksāja līdz 900 dolaru. Zēni bija daudz lētāki, un spēcīgs 12 gadu vecs vergs reti bija dārgāks par 250 dolariem. Patlaban, pēc Kārvera ziņām, Saudiarabijā un Jemenā esot vairāk nekā 1,5 miljoni vergu jeb ap 15% no visas Arabijas pussalas iedzīvotāju skaita. Lielākā daļa vergu ir sievietes, kas veic kalpoņu un konkubīņu uzdevumus arabu mājās. Vismaz viena ir katram arabam, kas vien to financiāli var atļauties. Arabijā pat sajūtot vergu trūkumu, lai gan cenas diezgan augstas. Veikls kamielis maksā tikai 15—20 dolaru, kamēr par glītu etiopiešu vai somaļu meiteni, kaut vai tikai 8 gadus vecu, prasa ap 100, bet par atsevišķām skaistulēm pat līdz 500 dolaru.

Apvienotās nācijas, raksta Kārvers, patlaban „nodarbojas" ar šo problēmu, bet starptautiskajām organizācijām un iestādēm esot ļoti grūti cīnīties pret šo cilvēces kauna traipu — vergu tirdzniecību, kas sakņojas verdziskas pagātnes tradicijās.

UNW

Titulu birums Tito pavalstniekiem

Dienvidslavijas parlamenta likumdevēja komisija izstrādājusi veselu seriju goda titulu čaklākajiem un sekmīgākajiem strādniekiem un zemniekiem. Zemniekiem, atkarā no viņu nopelniem, varēs piešķirt vienu no šādiem tituliem: „nopelniem bagāts lauksaimniecības strādnieks", „nopelniem bagāts lauksaimniecības strādnieks un kooperatīva biedrs", bet ja viņu nopelni vēl lielāki, tad tituli vēl garāki: „tautas republikas izcils lauksaimniecības strādnieks un kooperatīva biedrs" vai „Dienvidslavijas federālās tautas republikas izcils lauksaimniecības strādnieks un kooperatīva biedrs". Visaugstākais, zemniekiem piešķiramais goda nosaukums būs „cīnītājs par augstāku produkciju". To varēs iegūt tie individuālie, kollektīvu vai kooperatīvu zemnieki, kas izcelsies ar „īpašu agrotechnisku paņēmienu lietošanu" vai ar īpašiem paņēmieniem sasniegs kvantitatīvi vai kvalitatīvi augstāku produkciju.

Līdzīgas izredzes uz goda tituliem paveras rūpniecības strādniekiem. Pieaugošā nopelnu kārtībā šie tituli ir: „trieciennieks", „sociālistiskā darba varonis", „izcils sociālistiskā darba varonis", „tautas republikas sociālistiskā darba varonis", bet visaugstākais— „Dienvidslavijas federālās tautas republikas sociālistiskā darba varonis".

Arī līdz šim rūpniecības strādniekiem Dienvidslavijā mēdza piešķirt goda nosaukumus, bet tagad titulu skāla paplašināta, attiecinot to arī uz zemniekiem. Titulu uzdevums būšot kalpot par „redzamu atzīšanas zīmi centīgiem darba ļaudīm par viņu entuziastisko darbu". Līdz ar tituliem apbalvotie saņems „darba ordeņus" un „citas privilēģijas", kas projektā nav tuvāk minētas.

NYHT

Holandiešus aicina neapgrūtināt karaļnama princeses

Holandiešu laikraksti pagājušajā nedēļā publicēja karalienes Julianas lūgumu holandiešu tautai — neapgrūtināt četras karaļnama princeses, kad tās parādās atklātībā. Vienmēr no jauna viņai bijis jāpārliecinās, cik maz holandieši ievēro karalienes vēlēšanos, lai viņai ar princesēm ļautu brīvi un netraucēti parādīties sabiedrībā, tautas vidū. Gan veci, gan jauni parasti apstājot princeses, spiežoties pie automobiļa, sitot pie loga rūtīm un uzbāzīgi novērojot karaļnama locekļus. Tādēļ ik viens plāns, ko princeses izdomājušas savam priekam — Ziemsvētku iepirkumi vai zvēru dārza apmeklējums — parasti izvēršoties par nepatīkamu publisku skati. Tādēļ visi pavalstnieki, lieli un mazi, vēlreiz lūgti netraucēt princeses ar savu pastiprināto uzmanību.

NYHT

Ar pieri sienā

Viceadmirālis sērs Džons Edžels ieradās veco karaliskās flotes virsnieku sapulcē Kroidonā, uzkāpa runātāja katedrā, nokrekšķinājās, pateica: „Godājamie kungi virsnieki!" paskatījās uz manuskriptu, ko tikko bija izņēmis no kabatas, piesarka un sacīja: „Man ļoti jāatvainojas, es redzu, ka pārpratuma dēļ esmu paņēmis līdz nevis savas runas manuskriptu, bet sarakstu par iepērkamām mantām, ko man uzrakstīja sieva."

*

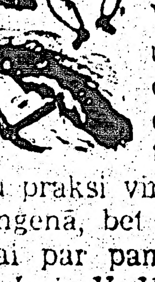

„Visa dzīve šeit sastāv no nepārtrauktām kombinācijām" — no Venecuēlas raksta tirgotājs V. Vītols. Lai tiktu uz priekšu tirdzniecībā, esot jābūt izcili veiklam. V. Vītols atzīstās, ka mazu praksi viņš esot jau guvis Eslingenā, bet to varot uzskatīt tikai par pamatskolas beigšanu. . . Pašreiz V. Vītols kopā ar inž. O. Ķēzi Karakasas tuvumā nopirkuši gruntsgabalu un ceļ sev māju. Pirmā gājienā tiešām izrādījies, ka Venecuēlā ar Eslingenas praksi nepietiek. Gruntsgabala pārdevējs rādījis zīmogiem un parakstiem apstiprinātus izrakstus no „zemes grāmatas". Noslēgts līgums, noskaitīta nauda, pārdevējs pazudis un vēlāk noskaidrojies, ka gruntsgabals viņam nemaz nepieder. — Tā ir augstskola . . .

*

„Trud" asi nostrosto kāda Maskavas cirka klaunu, kas atļāvies plēst jokus par „sieru, kas itin kā esot dabūjams padomju viesnīcās".

CILVĒKS,

kas jau pirms 400 gadiem zināja mūsdienu notikumus

NOSTRADAMA PAREĢOJUMI PAR DIVDESMITO GADSIMTENI

Jo neizdibināmāki un juceklīgāki ir laiki, jo lielāka pareģotāju popularitāte un jo vairāk pašu pareģotāju. Bez šaubām, pasaule arī šodien pilna šarlatānu, tādēļ pareģojumi allaž uzņemami kritiski, sevišķi tie, kas mums kaut kādā veidā patīkami vai „labvēlīgi". Ir aizdomas, ka nākotnes zīlēšana arī gluži oficiāli ieskaitīta kādas varas neoficiālajā propagandā, lai ar to panāktu viegli ietekmējamu ļautiņu darbošanos vēlamā virzienā. Daudzi pareģotāji, šķietami apsegušies ar astroloģijas zinātnisko togu, patiesībā ir tikai veikli ļaudis, veikalnieki vai labi samaksāti propagandisti. Ir tomēr pasaulē arī zīlējumi, ar kuriem varam nopietnāk rēķināties un kurus izstudējot pat šķiet, ka tiem ir sava noteikta patiesība. Izcila vieta šai ziņā pieder tā saucamajam Nostradama pravietojumam, kas ļaužu prātus nodarbina jau vairākus gadsimteņus.

Michels Nostradame, franču muižnieks, filozofs un ārsts, ko viņa laikā mēdza dēvēt par „Provansas likteņa Trubadūru" un šodien sauc par „vīru, kas redzēja cauri laikam", dzimis San Remi pilsētiņā, Provansā, 1503. g. Viņam radās doma sastādīt visas zemeslodes horoskopu (par cik tas vispār konkrēti iespējams), un viņa pētījumi šai virzienā sakopoti grāmatās „Gadu simteņi" un „Atmiņas par lietām, kuras nāks". Pareģojumi attiecas uz laiku no 1550. līdz 2000. gadam, aptverot veselus 450 gadus! Raksturīgi, ka Nostradama pravietojumiem allaž ir zināma konkrētība noteiktam laikam un notikumiem, un nereti tajos atklājam pat gluži pārsteidzējus, uz mēnesi un dienu precizētus datus. Bez šaubām, mūs šodien nevar interesēt ne aizpagājušais, ne pagājušais gadu simtenis vai pat šī gadu simta sākums, gan tikai laiks, kurā paši nesenā pagātnē esam dzīvojuši, laiks, kurā dzīvojam un dzīvosim.

Diezgan pārsteidzēji ir Nostradama pareģojumi par pirmā pasaules kara norisi. Par cariskās Krievijas likteni viņš, piem., saka: „. . . viņu prinčus ieslodzīs un viņu dievus padzīs. Pie varas nāks bezsmadzeņu idioti, kurus pieņems, it kā tie būtu dievišķīgi iedvesmoti". Interesanti, ka grāmatā atrodamas arī dažas nodaļas par Tautu Savienības nodibināšanu Ženēvā. Par savienības darbību N. gan izsakās maz glaimojoši, vietām pat gluži necenzējamos vārdos. Paskaidrojis, ka Tautu Savienība vienkārši „izzudīs", nekā no saviem mērķiem nepanākusi, N. pievēršas „lielajiem uztraukumiem", kas nāks pār zemēm un jūrām, 1940. g. tuvojoties.

Nodaļu par otro pasaules karu N. iesāk ar apm. šādām frazēm: „... vācieši un to kaimiņi būs karā par virskundzību m ā k o ņ o s. Zemes cietīs no jūras siseņiem (hidroplāniem? V. D.) un odiem (lidmašīnām? V. D.), Ž e n ē v a s k ļ ū d a s t a p s a t s e g t a s k a i l a s. Tautu dabīgās robežas viltos, melnu sauks par baltu un zaļu (jaunu — V. D.) vīnu liks dzert kā vecu. Gaisa ieroči nāks pār rietumu krastiem . . . puse tautu mirs bez iespējas izbēgt." Zīmīgi, ka, apcerot šī kara beigu posmu, N. pēkšņi sāk runāt par t r e j s a v i e n ī b u cīņā pret Vāciju:

„Translatera en la Grand Germanie
Bruges et Grand, Calais et Boulogne;
La trefuc (par) le grand Duc d' Armenie
Assaillira Viene et la Cologne."

Šo rindu satura tulkojums būtu aptuveni šāds: „Virzīta tiks uz Lielvāciju, Brigi un Genti, Kalē un Buloņu, trejsavienība, lielā Armenijas karavadoņa atbalstā, kas uzbruks Vīnei un Ķelnei." Ja ievēro, ka Berlīne N. laikā vēl saucās par Ķelni, ka Staļina dzimtene Georgija ietilpst territorijā, ko ap 1550. g. parasti mēdza apzīmēt ar kopējo nosaukumu Armenija, un ka angļu un amerikāņu uzbrukumi kara invāzijas laikā vērsās galvenokārt pret Flandriju un Ziemeļfranciju, tad šīs Nostradama grāmatu rindas skan gandrīz fantastiski. Tālāk lasāms: „. . . Kad loks ap Vāciju noslēgsies, vadoņus un viņu izdaudzinātos palīgus iznīcinās pašu territorijā." Vēl tālāk rakstīts: „. . . Atvainošanu dos rasei, kas nīst Kristu."

Par Eiropas pēckara stāvokli N. saka: „. . . Tās varas izplešanās, kas izplatīs bailes lielā plašumā, būs n e g a i d ī t a. Principi šai afērā būs slēpti, jo sarkanā valdība nebūs tieši publikas priekšā. Maz pamazām cittautu galveniem vadoņiem tas sāks nepatikt." Tas atkal ir dīvaini tuvu patiesībai. Par tiešām jauna kara briesmām starp bijušiem sabiedrotajiem N. pareģojumos nav norādījumu. Pēc Nostradama uzskatiem, pasaules lietu attīstība aiziet citā virzienā. Par austrumiem viņš, piemēram, saka: „. . . Tomasa Mora likumi tur būs redzami iznīkstam" (Sērs Tomass Mors ir angļu filozofs laikā no 1478.—1535. g. un sava slavenā darba Utopijas dēļ uzskatīts par k o m ū n i s m a senci.), „jo tiem sekos daudz pavedinošākas doktrīnas. Piedāvājumu un propagandas apkarots, Maskavas premjērs eventuāli kritīs. To gāzis vadītājs ar daudz lielākām plānotāja spējām." Par Rietumeiropu, no Francijas likteņiem izejot, N. saka: „ ... 1908. g. 5. jūlijā Francijā dzims tas, kam trešdiena būs viņa svarīgākā diena. Pirmo reizi viņš parādīsies 1944. g., vēl Francijai zem Vācijas esot, taču pilnībā viņa spēks nobriedīs tikai ap 1951.—1953. gadu. Viņa vara izplatīsies pār jūru un zemi; viņš būs vētra austrumu tautām un ar armijām no zemes un gaisa viņš i e s a l d ē s l i e l o p a s a u l e s r e v o l ū c i j u. Šis karalis (pēdējā atvase Burboņu dinastijā) pievārēs tautas no Dalmācijas un Mēmeles (Klaipēdas - V. D.). Pēc tam to s e p t i ņ u g a r s būs ar šo karali. Viņš kļūs par „Pacifik emperor" un dos zemei mieru ilgam laikam. Č e t r a s zemes daļas viņu godās, un tāds vīrs n e k a d v a i r s n e n ā k s a r E i r o p u."

Miers, šī vārda īstākā nozīmē, lielā karaļa ietekmē, pēc N. aprēķina, iestāsies, sākot ar apm. 1952. gadu, un turpināsies līdz apm. 1975. gadam. Pēc karaļa nāves tūdaļ iesāksies jukas un jauns baiļu periods: austrumos no jauna uzradīsies bīstams vadonis, „. . . kas valdīs pār v i s ā m austrumu tautām." Tāpat kā pirms otrā pasaules kara, arī šoreiz vairākus gadus paredzēts baiļu periods, līdz beidzot pēc 1985. gada āziāti no jauna pārplūdinās rietumus briesmīgā un iznīcinošā karā.

„Lielais Neptūns gulēs jūras dibenā," kādā vietā saka Nostradams (Neptūns, kā zināms, ir jūras valdnieks). Salas ies bojā tāpēc, ka kuģi pacels savus airus par vēlu. Un vēl vairāk tādēļ, ka pārspriedīs savus plānus tik slikti." Kā redzams, tad karš skars arī Afriku, kur „. . . vairs nevaldīs liekuļi ar gļēvu pašmīlētāju dzīvi." Vispār, rietumus šai karā, kas vilksies daudzus gadus, izpostīs galīgi, līdz beidzot, briesmīgā „zemestrīcē" 1999. g., viss Rietumeiropas kontinents ies bojā, ar ko, pēc N. izteikumiem, arī izbeigsies „kristīgā ēra" un „kristīgā kultūra". Raksturīgi, ka N. pravietojumi šai ziņā pilnīgi saskan ar tā saucamajiem Cheopsa piramīdas pravietojumiem. Proti: kādam angļu zinātniekam, sīkāk aprakstot garo gaiteni, kas no ārienes ved uz piramīdas centrālo sarkofaga telpu, bija likušās aizdomīgas dažas dīvainības: slīpuma maiņas, augstuma vai platuma samazināšanās utt. Zinādams, ka senie ēģiptieši bijuši teicami astronomi (Cheopsa piramīdas 4 pamatškautnes, piem., ir matemātiski precīzi vērstas uz 4 debesu pusēm), zinātnieks arī koridora savdabīgajā uzbūvē bija sācis meklēt kādu dziļāku jēgu, līdz, gluži negaidot, bija atklājis, ka gaiteņa formai un izmēriem ir kāds dīvains sakars ar dažādu kultūras laikmetu raksturu un garumiem. Izmērus salīdzinot, tie allaž sakrituši ar neparasti lielu tuvinājumu. Dīvainākais tomēr tas, ka iegūtie dati, tāpat kā Nostradama pravietojumi, norāda uz kādas ēras izbeigšanos tieši ap 2000 gadu pēc Kristus.

Ja vēlamies šiem pravietojumiem ticēt, tad mūsu nākotne, vismaz t ā l ā k ā n ā k o t n e, nekā daudzsolītāja nerāda. Par mazu iepriecinājumu gan mums var noderēt atziņa, ka, lai gan arī pēdējā šī gadsimta karā mēs būsim zirņi celmalā, tad pats ļaunākais — „zemestrīce" mums ies secen. Vismaz no Nostradama piezīmēm var apmēram izlobīt tik daudz, ka lielajā Eiropas cietzemes bojā ejā Austrumvācija cietīs vairs tikai daļēji.

Volfgangs Dārziņš

MŪSU LAIKOS

Kāda avarējuša kuģa pasažieris, kas bija nokļuvis vientuļā salā, nezināja aiz prieka ko iesākt, pēc vairākiem gadiem kādu dienu ieraudzījis tuvojamies kuģi. Kad tas piestāja salai, pirmais virsnieks izglābtajam tūliņ pasniedza krietnu saini laikrakstu, sacīdams: „Kapteinis vēlas, lai jūs vispirms izlasāt tos un uzzināt, kas pasaulē tagad notiek un tikai tad mums pasakāt, vai tiešām vēlaties, lai jūs no šejienes izglābj."

*

Viņa bija tādas dabas sieviete, kas ilgi bažījās par katru lietu, tādēļ arī viņas vīrs nebija pārsteigts, kad kinoteātrī viņa pēkšņi iesaucās: „Ak, manu prātiņ, es, cik atceros, neatvienoju elektrisko gludekli!"

„Sikums, mīlulīt," vīrs viņu mierināja, „es aizmirsu aizgriezt ūdens krānu, tātad viss pats no sevis izlīdzināsies."

*

Pie teātra kases kasiere ievēroja kādu vīru, kas ik pāris minūtes nāca un pirka jaunu biļeti. Beidzot viņa nenocietās un jautāja: „Kāpēc jūs tā izšķērdējat savu naudu? Lai noskatītos izrādi, jums vajadzīga tikai viena biļete."

„Jā, ko es varu darīt, ka to vienu, kas man ir, tas zellis tur pie ieejas vienmēr saplēš."

Arturs Kaugars

Tu nāksi, mana baltā diena

Tu nāksi, mana baltā diena,
Un zeme drebēs, gaisi šņāks,
Tu nāksi, mana baltā diena,
Kad nāve dzīvu elpu māks.

Es celšu skumju liekto galvu,
No sirds man acīs gaisma līs,
Es celšu skumju liekto galvu,
Un mute gaiši pasmaidīs.

Man spīvums nepieskarsies mēlei,
Kad teikšu: slavēts esi, Dievs,
Viszemiskākai ļaužu spēlei
Tu uguņis liec šķīstīties.

Tad mana ticība būs cieta —
Tev tiešām labs pie ļaudim prāts.
Ar uguni un pelnu lietu
Nāc, mana baltā diena, nāc!

Viņi darījuši savu darbu

5. decembrī ar Ziverta Tīreļpurvu savu 300. izrādi atzīmē Lībekas latviešu teātris. Pretēji visām ziņām šī vienība vēl arvien atrodas Lībekā un uzskatāma par pēdējo no visa tā, kas kādreiz bijis šim ziemeļapgabala latviešu centram. Triju gadu laikā teātris veicis neaizstājamus pakalpojumus tautiešu garīgajām prasībām ne vien Lībekā, bet arī visā Šlezvigas-Holšteinas apgabalā. Tāpat kā gada otrā pusē teātris veica garāku turneju pa citiem apgabaliem visā angļu joslā. No daudzajiem inscenējumiem sevišķi jāatzīmē Ziverta Minhauzena precības, Āksts, Kāds, kura nav un Tīreļpurvs, Blaumaņa Skroderdienas, Indrāni un Ugunī, Raiņa Daugava un Vulfa Svētki Skangalē. Bez pastāvīgajiem režisoriem P. Elsiņa un E. Kalniņa viesojies arī J. Zariņš. Kā dekoratori darbojušies A. Grunde, J. Jēgers un Fr. Milts. Aktieru personālā galvenokārt bij. Liepājas, Jelgavas un Daugavpils aktieri, bet nu jau otru sezonu darbojas arī Dailes teātra aktrise Austra Šteinberga. Liela nozīme piešķirama tam apstāklim, ka par drāmaturģi kopš šī gada sākuma piesaistīta teātra mākslas krietnā pazinēja Paula Jēger-Freimane.

Tieši pēdējā laikā arī Lībekas latviešu teātrim jāizturs pret to vērstā lielofensīva, kuras nolūks pietiekami skaidrs. Lielai daļai personāla nupat vajadzēja pārvākties uz citām telpām, kur grūti domāt par nopietnu darbu. Par spīti visam Lībekas latviešu teātris turpina jaunu inscenējumu sagatavošanu. Tuvākā nākotnē paredzēts iestudēt arī Brigaderes Sprīdīti un Moljēra Skopuli.

S.

Chronika

No 4.—6. decembrim Latviešu preses b-bas angļu joslas kopa sadarbībā ar apgabala vadību paredzējusi rīkot Lībekā plašas rakstnieku dienas, kurās piedalīties apsolojušies gandrīz visi angļu joslā dzīvojošie literāti. Tai pašā laikā Margarita Kovaļevska nodomājusi rīkot Lībekā savu zīmējumu izstādi.

Baltiešu kristīgo studentu apvienības latviešu nozares mēnešraksta Dzirkstelītes 10. numurs iznācis. Saturā mag. philos. K. Lejasmeijera, māc. P. Nesaules, L. Pērļupes, Klāras Zāles, N. Kalniņa, agr. S. Dreijmaņa, Elgas Lejas uc autoru raksti.

Anšlava Eglīša romāns Līgavu mednieki ar Veronikas Janelsiņas vāka zīmējumu un ilustrācijām iznācis Grāmata Drauga (H. Rudzīša) apgādā.

Jānis Sarma

PUTNS BEZ PEREKĻA

NOVELE

(2. turpinājums)

„Tad ikurāt gan kā pātagas?" Plukstāju tēvs vēl īsti negribēja Pāvulam ticēt.

— Tā jau stāsta, kas paši tos kumēdiņus redzējuši. Tikām vēcinājis sīko vīreli, kamēr tas pavisam apreibis un, kājās nostatīts, vairs nesapratis, kur rīti un kur vakari. Bet Ruģēns pa to laiku jau sen bijis pāri tiltam.

„Jā, tur nu jāsaka: tam vīram ir nags!"

„Nekā, bāliņ!" Plukstāju tēvs iesaucās, „tam bez naga ir arī vēl galva. Var redzēt, ka nav vis velti skolojies."

Čumurnieks turpināja:

— Šito joku pa savas mājas logu noskatījies arī pats rātskungs Prāms un smējies vai aizrīdamies. Kad nu sulainis nokaunējies atnācis sūdzēties, ka Ruģēns izbēdzis, Prāms teicis: „Lai tad nu viņš arī dzīvo Dieva mierā un tu viņu uz priekšu vairs neaiztiec, jo citādi var vēl tevi ielingot Gaujā." Tā nu Ruģēns tagad atkal droši staigā pa Valmieru, bet rāts sulainis viņam griež ceļu jau pa gabalu. —

„Jā, to vis mēs kurš katrs nevaram," mežsargs ar Plukstāju tēvu noteica abi reizē un pasauca krodzinieku, lai tas par jaunu pilda viņu mēriņus.

— Un kur tad nu vēl rīmes, — iesaucās kāds vīrs, kurš no malas bija klausījies Čumurnieka stāstā, — kad viņš tās skaita, tad dažreiz ir asaras apbirst, kad viņš tur runā par mūsu grūto likteni, gan citreiz arī smiekli pasprūk, kad ņem uz zoba kungus un citus ļaužu izdzinējus un piņķētājus, bet . . . vei, vei; tur jau viņš pats nāk! — runātājs, skatīdamies pār plecu uz durvīm, nobeidza savu cildinājumu čukstā.

Pa durvīm ienācis, uz stoikas pusi gāja plecīgs vīrs brūnā pilnbārdā un drusku nekoptiem matiem, kas pakausī un ap ausīm spraucās laukā no naga cepures. Ģērbies viņš bija vaļīgos tumšos puslaucinieciski šūtos svārkos, zem kuriem redzēja gaišu vesti ar sudraba pulksteņa važiņu un ne visai spodru baltu krūtežu, ko gandrīz pavisam aizsedza bārda.

Iedams gar galdu, kur sēdēja Čumurnieku Pāvuls ar saviem paziņām, ienācējs apstājās un mazliet zobgalīgā balsī teica: „Labu dienu, ciema ļaudis! Gan nu, galvas kopā sabāzuši, jaunu kalendāru gudrojat?"

— Kā tad, Ruģēn, — Čumurnieks pasmiedamies atsaucās, — vecais tik kungiem par labu taisīts: tur sešas muižai strādājamas dienas un tikai viena atpūtai. —

„Nu, bāliņi, ja septītā daudz pūtīsies, tad pielūko vien, ka bez maizes nepaliec," Plūkstāju tēvs viņu pārtrauca un, pret Ruģēnu pagriezies, turpināja: „Mēs, ciemiņ, gribam tādu kalendāru, kur tik viena diena muižas riežām atļauta, bet pārējās mūsu pašu ziņā dotas. Gan tad zināsim, cik dienas vajadzīgas darbam, cik atpūtai."

— Gan, labie ļaudis, reizi laiks pienāks, kad visas septiņas dienas pašiem vien piederēs. Vai gan diezgan neesat muižas rijā kūluši, nakšu naktis bez miega muldēdami? Vai tāpat neesat riežas pļaudami muguras locījuši, caurām dienām saules karsēti vai vēju saldēti? — Ruģēns attrauca, apsēzdamies turpat pie galda.

Plukstāju tēvs pasauca jaunu mēriņu, ko nolika Ruģēnam priekšā, tā iezīmēdams viņu par viesi, bet mežsargs uzņēma valodu:

„Gan, gan tev, ciemiņ, ir taisna valoda, bet vai kungi tādu grib jel maz dzirdēt? Gan veci ļaudis stāsta, ka sprančūžu ķeizars, kad ar krievu karojis, arī par mums iedomājis un brīvību solījis, bet vēlāk par to vairs nekas nav dzirdēts, un kungi kā bijuši, tā palikuši. Viņiem visa vara un spēks rokā, bet zemnieks par to nedrīkst ne pīkstēt, ja grib savas mājas paturēt."

— Arī es tāpat spriežu, ka no jaunajiem likumiem, ko pirms pieci gadi jau nolasīja no kanceles visās draudzēs, mums, arāju kārtai, nekāda labuma nebūs, — arī Čumurnieku Pāvuls iejaucās sarunā no jauna, — jo kas tad gan muižas laukos ar riežām ņemsies, ja mums tas vairs nebūs jādara? Žīdi un čigāni to vis nedarīs, jo tiem labāk dzīvot tāpat kā tagad. —

„Vai tā tava bēda, kas muižās strādās?" Ruģēns paskarbi atrauca. „Kas gādājis muižas, lai gādā tām strādniekus, kā zina un prot. Tas laiks pagājis, kad ļaudis ar varu muižas darbos drīkstēja dzīt. Citās zemēs to sen vairs neredz, tik krievu valstī ļaudis vēl kā pa tumsu dzīvo un par savu brīvību negādā . . ."

— Kā tad gan gādāsi, kad tevi par to dzen caur stroju un pēc uz Sibēriju aizdzen? — mežsargs jau gandrīz pikti sauca.

Viņi cits par citu jo sparīgi pasvītroja kungu varas nepārvaramību, it kā gribēdami arī Ruģēnu par to pārliecināt. Tomēr tā bija tikai viltība, ar kuru viņi apsedza savas slepenās ilgas pēc tā, lai Ruģēns šo varu noniecinātu un nopeltu, pierādīdams, ka tai tuvojas gals, un lai dotu viņiem cerību, ka šos laikus viņi jo drīzi sagaidīs un skatīs paši savām acīm. Nekur citur palīga nezinādami, visur tikai rāti, skubināti un sodīti, viņi Ruģēna drosmē un asprātībā redzēja un sajūta taisni to, pēc kā tik ļoti ilgojās, bet kas viņiem bija nesasniedzams un pat neuzdrīkstams.

Ruģēns to visu labi saprata. Viņš sevī lepojās, ka bija ļaužu slepeno ilgu paudējs un jutās it kā vadonis tumša nemiera pilno cilvēku vidū. Pacēlis mēriņa dibenu pret griestiem, viņš sparīgi trieca to atpakaļ galdā, tad, nobraucījis ar roku ūsas, uzsāka dziesmu, ko nesen bija sacerējis:

Garām jāja lieli kungi,
Es stāv' ceļa maliņā.
Pūtin pūta bargi vēji,
Nopūš kungam cepurīti.
Ko tu stāvi, plikadīda,
Pacel manu cepurīti!
Lai guļ tava cepurīte,
Būs man labi iesaspļaut,
Būs man labi iesaspļaut,
Būs pastalas noslaucīt . . .

Jau ar otro pantiņu viņam piebalsoja arī pārējie, bet beidzamos dziedāja līdzi jau daudzi citi, kas, braukdami krogum garām un dzirdēdami Ruģēna balsi, tūliņ grieza zirgus pie slitas un steidzās iekšā. Šo dziesmu smiedamies un trokšņodami atkārtoja arvien no jauna un arvien skarbāk, līdz kāds, iesteidzies no āras, pabailīgi iesaucās, ka no meža tuvojoties kāds pajūgs, kurā nezin vai tik nebraucot pats bruģu kungs, kāpēc vajadzētu dziedāšanu pārtraukt.

„Ja bruģu kungs, tad man jāiet viņu apsveikt, jo tā jau tas pavēlēts, ka kungi visur jāapsveicina," Ruģēns piecēlās un izgāja laukā, kamēr citi ziņkāri sastāja ap abiem sīkrūšu logiem, lai vērotu, kas notiks uz lielceļa.

Pajūgs, divu zirgu vilkts, soļos tuvojās krogum, jo kučieris laikam pūtināja krietni iesvīdušos zirgus, lai Valmierā tos tūliņ varētu laist pie auzu siles. Ratu sargu jumtiņš, lai saule un putekļi netraucētu iekšā sēdētāju, bija pacelts. Nogaidījis līdz pajūgs nonāk tieši līdz krogus logiem, Ruģēns, kučierim nemanot, piesteidzās ratiem un, paliecies zem jumtiņa, skaļi uzsauca: „Labdien, cienīgs bruģu kungs!"

Ratos sēdētājs, kurš, gara laika mocīts un tveices nogurdināts, laikam bija iesnaudies, satrūkās kā sitienu dabūjis. Arī kučieris tūliņ atskatījās, bet Rūģens jau bija paguvis kādus soļus atkāpties no ratiem uz krogus pusi, kur aiz logiem rēgojās priecīgi smaidošas sejas. No jumtiņa apakšas pašāvās galva sarkani lokotā cepurē un reizē ar to pret Ruģēnu pacēlās brūni cimdota dūre. Atskanēja arī kādi vāciski lamu vārdi, tad rati aizripoja tālāk. Sajūsminātie skatītāji trokšņainā pūlī sabruka krogus kāpnēs un pusnešus ienesa Ruģēnu atpakaļ krogū, kur dziesmotās dzīres turpinājās ar jo brašāku spraigumu.

Tikai īsi pirms saules rieta dzīrotāji lēnām sāka izklīst, vēl šķiroties cits citam uzsaukdami pa asprātībai, ko bija no Ruģēna noklausījušies un ko centās iespiest drusku pagurušajā atmiņā, lai pārnestu mājās kā ciemkukuli.

Pēdējais no krogus iznāca Ruģēns un, atvēris mazos vārtiņus krogus galā, iegāja dārziņā, kur simtsgadu liepas pakrēslī, apiņu aizēnots, slēpās apaļš akmens galds ar zaļi krāsotu solu.

(Turpinājums sekos)

„Mūzikants Teodors Reiters"

VĒSTULE LATVIJAI NO STOKHOLMAS

Trimdas gaitās ir daudz gadījumu, kad dažs labs goda vīrs uzdodas par bijušo direktoru, lai gan tāds nekad nav bijis. Pazīstam arī maģistrus, kas augstskolu nekad nav beiguši.

Zviedrijā tomēr ir kāds pretējs gadījums. Te jārunā par mūsu sirsnīgo latvieti — diriģentu Teodoru Reiteru. Latvijā viņš bija diriģents operā, direktors utt. bet šobrīd Reiters ir tikai mūzikants!

Uz Teodora Reitera dzīvokļa durvīm lasām: „Mūzikants Teodors Reiters". Dzīvoklī mitinās divas ģimenes: M. Mūzikante un T. Reiters. Un abi uzvārdi taču uz durvīm ir!

*

Tūkstošiem bēgļu atrada patvērumu Zviedrijā kara laikā, bet šī bēgļu straume nav izsīkusi arī vēl šodien. Visvairāk pārbēdzēju ierodas no Polijas. Atbraucēju vidū bijuši arī latvieši. Beidzamā laikā ieradušies daži mūsu tautieši no Vācijas angļu joslas. Parasti pārvešanu izdara zvejnieki, kas bēgļus atgādā zviedru krastā, atsevišķos gadījumos pārsēdina gumijas laivās un pēdējo kilometru līdz krastam tiem jāairē pašiem. Ko ar šiem bēgļiem dara zviedri?

Viņu rīcība bijusi dažāda. Vienu laiku Polijas bēgļus sūtīja atpakaļ, bet tagad to vairs nedara. Arī atbraucējus no Vācijas sūtīja atpakaļ tad, ja tiem Zviedrijā nebija neviena tuvinieka vai pazīstama. Zviedri negrib bēgļus mitināt nometnēs un ja nelegālajiem atbraucējiem ir kur apmesties, tad jau pēc dažām dienām viņus no nometnes atbrīvo.

*

Zviedru prese pašreiz daudz runā par Maršala plānu, un šobrīd Stokholmā ir jau Maršala komisija. Otrs liels temats bija Zviedrijas, Norvēģijas un Dānijas aizsardzības vīru slepenās apspriedes, kas notika Stokholmā. Par sarunu gaitu atklātībā nekas nav zināms.

Stokholmas vecāki ļoti satraukti par savu bērnu drošību. Pēdējā laikā notikuši vairāki gadījumi, kad ar bērniem pastrādāti varas darbi. Uzbrukumi notikuši arī pieaugušām meitenēm. Policija nav notvērusi vēl nevienu vainīgo.

Stokholmā, novembrī.

Nikolajs Seglenieks

GAIDA JAUNUS VĀCU VALŪTAS PĀRKĀRTOJUMUS

Par spīti atkārtotiem vācu vadītāju iestāžu atsaukumiem, ka nav gaidāma nekāda jauna valūtas reforma, tomēr nebeidzas minējumi par vēl iespējamiem valūtas pārkārtojumiem Rietumvācijā. Pēc franču laikraksta „Le Monde" informācijas, paredzēta apgrozībā esošo banknošu apzīmogošana, lai „nosmalstītu" nelegālo darījumu virspeļņu un atjaunotu normālāku naudas cirkulāciju. Bez tam laikraksts ziņo par angļu un amerikāņu plāniem apvienotās joslas saimniecības atdzīvināšanai, likvidējot ārtirdzniecības kontroli un aizstājot to ar vienkāršu valūtas kontroli. Amerikāņi esot ar mieru piekrist projektam, ka trīs ceturtdaļas visu izejvielu izstrādā precēs, kas pārdodamas par normētām cenām, bet pārējās izlieto luksa preču ražošanai, pie kam pēdējām cenas nebūtu ierobežotas.

Arī vācu saimniecības lietpratēju aprindās atzīst, ka visā drīzumā iespējama tagadējo banknošu pārzīmogošana vai apmaiņa. Pašā valūtas reformas likumā jau paredzēts, ka četru gadu laikā tagadējās bezparaksta naudas zīmes apmaināmas pret jaunām ar Vācu zemju bankas uzrakstu un parakstiem, bet tas, protams, var notikt arī jebkurā daudz ātrākā termiņā. Vienkārša techniska banknošu apmaiņa, kas notiktu ilgākā periodā, raksta „Wirtschaftsrevue", saimniecību vispār nemaz neskartu. Citādi būtu, ja tā notiktu pēkšņi, vienā paņēmienā, un būtu *saistīta ar kādu kontroli*, lai sāpīgi skartu spekulāciju.

Vācu saimniecības laikraksts prasa skaidrību šinī jautājumā, *jo reiz jau veselu gadu visu prātus uztrauca un saimniecību dezorganizēja ilgstošais sauklis*, ka „valūtas reforma ir durvju priekšā". Arī tagad vērojamas līdzīgas pazīmes: zemnieki nenodod savus ražojumus, preces atkal pazūd no skatlogiem, bet, no otras puses, daļa pircēju par jebkuru cenu iepērkas luksa ražojumus, lai „tiktu vaļā no naudas". Tas nekādā ziņā neliecina par gaidāmu valūtas atveseļošanos un nostiprināšanos. Bez tam lietpratēji norāda arī uz dažu kaimiņzemju pieredzi, kur, esot pat labākiem saimniecības apstākļiem, valūtu izdevies stabilizēt tikai pēc divkāršām vai pat trīskārtējām manipulācijām.

SZ, WR

Dzejnieka vietā par prezidentu kļūst pulkvedis

KĀDA DEMOKRATIJAS EKSPERIMENTA BEIGAS

Venecuēlā pagājušā nedēļā atkal beidzās revolūcija. Šoreiz neatskanēja neviens šāviens, un nebija cilvēku upuru. Nomainīja vienīgi līdzšinējo valdību, un dzīve tālajā Dienvidamerikas valstī rit atkal mierīgi. Jauno kabinetu solījās atzīt arī ASV, ja tas uzņemsies līdzšinējās valdības saistības. Revolūcijas Dienvidamerikā notiek tik bieži, kā pasaule ar tām jau apradusi, jo nav svarīgi, vai valda Gonzaless, Gomezs vai Erēra. Venecuēlas gadījumā apstākļi ir mazliet citādi — padzītais valsts prezidents Gaļegoss bija īsts demokrats un šo iekārtu centās visiem līdzekļiem nostiprināt.

Gaļegosa demokratijas eksperiments bija nozīmīgs ne vien *Venecuēlai un visai Dienvidamerikai*, bet arī pārējai pasaulei. Politiski nesagatavotiem cilvēkiem viņš centās ieaudzināt brīvības idejas. Gaļegosam neizdevās, jo viņam bija maz piedzīvojumu valsts lietās. Viņš nebija ne ģenerālis, ne jurists, ne naftas rūpnieks. Dienvidu un Ziemeļamerikas kontinents viņu pazina kā ievērojamu dzejnieku. Arī viņa ārlietu ministrs bija pazīstams venecuēliešu liriķis, kas par visu vairāk ienīda diktatūru. 63 gadus vecais prezidents piederēja sociālistiem un baudīja strādnieku simpatijas. Gaļegosa vietā tagad nācis kāds pulkvedis, un demokratijas eksperiments beidzies.

BBC, NZ

ASV vēstniecība atstāj Ķīnu

Savienoto Valstu vēstniecību un konsulārās iestādes no Nankingas un Šagnhajas ar lidmašīnām un kuģiem šodien evakuēja uz Filipīnām. Stāvoklis Ķīnā dienu no dienas kļūst kritiskāks. Sučovas garnizons, ko ielenkuši komūnisti, saņēmis rīkojumu atstāt pilsētu. Tas varēs notikt vienīgi tad, ja valdības karaspēkam izdosies pārraut ielenkuma loku. Lai gan oficiālās aprindas to atsauc, aizvien noteiktāk runā, ka Čangkaišeks savas valdības mītekli taisās pārcelt uz Kantonu. Cīņas notiek jau 50 km no Nankingas.

Vakar Vašingtonā ieradās maršala Čangkaišeka kundze. Britu laikraksti viņas lidojumu uz Savienotajām Valstīm nosauc par „izmisuma soli". Vai tas dos arī cerētos panākumus, par to informētas aprindas šaubās. Senātors Konnelijs izteicies, ka viņš brīnoties, kāpēc maršals Čangkaišeks necīnās sava karaspēka priekšgalā. Par eventuālās palīdzības palielināšanu Ķīnai senātors vēl neesot izšķīries. Eksporta un importa bankas prezidents paskaidrojis, ka jaunu kredītu piešķiršana Čangkaišekam būtu slikts veikals.

GZ

KRIEVU RĪCĪBA

(Turpinājums no 1. lpp.)

skaidroja, ka nekādā gadījumā brīvprātīgi neatstās savas dienesta telpas jaunajā pilsētas valdes namā krievu sektorā. Jaunais maģistrāts varēšot valdīt vienīgi ar durkļu palīdzību. Deputātu vecākais Žūrs izteicās, ka nelikumīgi ieceltais Eberts varot mēģināt valdīt krievu sektorā, bet Rietumberlīnē viņam nekas neesot meklējams. Vēlētā maģistrāta oficiālā paskaidrojumā berlīnieši mudināti dot komūnistiem atbildi svētdienas vēlēšanās. Pilsētas vārdā varot runāt tikai 1946. g. likumīgi ievēlētās personas, bet pārējās, kas piesavinās amatus, saucamas pie atbildības. Trešdien notika pilsētas deputātu sapulces vai parlamenta ārkārtēja sēde, bet demokratiskās partijas otrdienas vakarā britu sektorā sarīkoja protesta sapulci.

Pirmie ārzemju preses un radio komentāri izcēla pretrumu starp vienlaicīgajiem notikumiem Berlīnē un Parīzē, kas atbilst parastajai padomju taktikai. „Tāpat krievi rīkojās, kad sarunas par Berlīni notika Maskavā, un tāpat viņi rīkojas tagad, kad Parīzē izlīdzinājumu mēģina panākt Bramuļa," raksta „Manchester Guardian". Bramuļas darbs gan esot aplūkojams vienīgi teorētiski, jo savā laikā pat Staļins apliecinājis, ka, pēc padomju uzskatiem, rietumu sabiedrotie zaudējuši tiesības palikt Berlīnē, un ja viņi tur atrodas, tad ar Padomju Savienības žēlastību. Lai kā rietumi apsveiktu Bramuļas mēģinājumus, rezultāti atkarājās vienīgi no Kremļa, bet izredzes uz panākumiem ir niecīgas, jo krievi, nenogaidot iznākumu Parīzē, sākuši rīkoties Berlīnē. Sokolovska vēstule rietumu militārgubernātoriem savā bezkaunībā neesot ne ar ko salīdzināma.

„Yorkshire Post" no pēdējiem notikumiem arī secināja, ka rietumiem jārēķinās ar jauniem grūtumiem Berlīnes problēmā, tā ka nākotnē par vienīgo atlikušo ceļu varot izrādīties vara. Tādēļ rietumiem iespējami ātri jārealizē Ziemeļatlantikas aizsardzības pakts, jāceļ sava produkcija un jābruņojas.

Rietumvācu raidītāji pirmajos komentāros uzsvēra, ka Berlīnes pārvalde nu ir sašķelta galīgi, pie kam to izdarījusi partija, kas 1946. g. vēlēšanās, ar visu padomju atbalstu ieguva mazāk par 20 proc. balsu, bet svētdienas vēlēšanās, ja tajās piedalītos, neiegūtu vēl ne tik. Krievu īstais mērķis skaidrs: ja nevar savai varai jau tagad pakļaut visu Berlīni, tad tas jādara vismaz ar vienu sektoru, lai tad izdevīgā brīdī pārņemtu visu pilsētu. Šādos apstākļos grūtāk nekā jebkad iedomāties kādu saprātīgu Berlīnes krizes nokārtojumu.

BBC ziņoja, ka, pēc politisko novērotāju domām, komūnistu-krievu aktivitātei Berlīnē var sekot tāda pati aktivitāte padomju joslā. Iespējama vācu valdības dibināšana ar mītekli Berlīnē. Šādas attīstības tālākā konsekvence varētu būt Padomju Savienības separāts mierlīgums ar Vāciju.

BBC, St, BB, M

DAŽOS VĀRDOS

Speciāla pastmarka 2 feniņu vērtībā, sākot ar 1. decembri, jāuzlīmē katram pasta sūtījumam, kas adresēts uz vienu no trim rietumu okupācijas joslām Vācijā. Šī nodeva domāta Berlīnes palīdzībai un bez divu feniņu piemaksas sūtījumi pasts nenosūtīs. Uz padomju joslu, Berlīni un ārzemēm adresētie sūtījumi nav jāapmaksā ar speciālo nodevu.

787.000 viru šobrīd ir britu armijā. Klāt jāpieskaita vēl 229.000 civilierēdņu, kas nodarbināti aizsardzības resorā tieši vai netieši.

Par 90.000 viriem tagad palielinājušies Savienoto Valstu armija, sasniedzot pusotra miljona, paskaidroja aizsardzības ministrs Forestāls.

74. dzimšanas dienu otrdien nosvinēja britu bijušais premjers un konservatīvo partijas vadītājs Vinstons Čerčils. No visām pasaules malām viņš saņēma simtiem apsveikuma telegrammu un daudzas dāvanas, kuru vidū ir arī „kalniem cigāru".

Nāves soda izpildīšanu septiņiem uz nāvi notiesātiem japāņu kara noziedzniekiem ģenerālis Mekartūrs atlicis uz nenoteiktu laiku. Ģenerālis Dojhara un bijušais ministru prezidents Hirota iesnieguši amerikāņu augstākai federālai tiesai lūgumu iztiesāt apsūdzību vēlreiz.

140.000 ogļraču uzsākuši streiku Japānā, kaut arī amerikāņu okupācijas iestādes arodbiedrības brīdināja darbus nepārtraukt.

Pēc simts gadiem no Brestas atkal izbraukusi franču pētnieku ekspedīcija uz dienvidpola apgabaliem. Ostas strādnieku streika dēļ ekspedīcija ilgu laiku nevarēja atstāt Franciju. *Lielus grūtumus tai sagādāja arī* 45 Grenlandes suņi, kas nevarēja paciest silto klimatu, kāpēc tos vajadzēja novietot Alpu kalnos.

Slimnīcā pašreiz atrodas ASV ārlietu ministrs Maršals. Viņš vēlas pārbaudīt savu veselības stāvokli. Decembrī Maršals kļūs 68 gadus vecs.

1 miljonu mārciņu sterliņu gadā Lielbritānijai izmaksa ģenerāļa Andersa bijušās armijas uzturēšana.

Pirmoreiz televīzijas aparātos pirmdien bija redzama Verdi „Otello" izrāde Ņujorkas Metropolitēnas operā.

24.000 t tabakas, ko apvienotā josla iepirka ASV, tuvākās dienās pienāks Brēmenē. Notiek sarunas arī par lielu tabakas krājumu iepirkšanu Turcijā un Grieķijā. Informētas saimniecības aprindas norāda, ka tabakas patēriņš Rietumvācijā nodrošināts.

100 gramu saldumu, 25 g pupiņu kafijas, 200 g medus un 300 g žāvētu augļu katrs rietumu sektoru berlīnietis saņems papildus uz Ziemsvētkiem.

Mazās koncentrācijas nometnes likvidētas padomju joslā, ziņo Rietumvācijas laikraksti. Buchenvaldes un Zaksenhauzenas nometnē pašreiz atrodoties ap 30.000 ieslodzīto. No mazajām nometnēm daļa apcietināto atlaista mājās, citi deportēti uz Padomju Savienību vai pārvietoti uz Zaksenhauzenu un Buchenvaldi.

Ugunsgrēka trauksmes zvans kādu nakti pēkšņi atskanēja Tālheimā, Austrijā. Iedzīvotāji izlēca no gultām un steidzās uz ugunsdzēsēju depo. Ieradās arī ugunsdzēsēji un policija. Nekur neredzēja nevienu ugunsgrēku. Kad zvanītājam jautāja, kas viņu pamudinājis to darīt, viņš atbildēja: „Pasaules gals." Izrādījās, ka zvanītājs bijis adventists, kas cieši ticējis pasaules galam. Lai glābtu cilvēku dvēseles, viņš bija izsaucis ugunsdzēsēju trauksmes zvanu.

Trešoreiz Atēnās šinīs dienās salaulājies ģenerāļa Kleja dēls Eižens. Grieķijā Kleis juniors ir Maršala plāna palīdzības vadītāja vietnieks.

Angļi pārmet Eizenhaueram, ka viņš ielaidis krievus Berlīnē

„Laikā, kad saspīlējums pasaulē piešķir ārkārtīgu nozīmi angļu un amerikāņu vienprātībai, būtu bijis labāk, je nebūtu parādījusies grāmata, kas, gandrīz droši var teikt, nelabvēlīgi ietekmēs labo saskaņu ASV un Lielbritanijas starpā." Tā angļu galēji konservatīvais laikraksts „The Recorder" novērtē nupat publicēto ģenerāļa Eizenhauera grāmatu „Krusta karš Eiropā", kurā sabiedroto kara laika virspavēlnieks attēlo otrā pasaules kara notikumus. Virsrakstos angļu laikraksts lieto izteicienus: „Ģenerālis Aiks maldās", „Viņa atmiņas bojā angļu-amerikāņu attieksmes" un „Kāpēc viņš ielaida krievus Berlīnē?".

Eizenhaueram pārmet neobjektīvu nostāju pret britu feldmaršalu Montgomeriju un notikumu vienpusīgu attēlojumu grāmatā. Bez tam laikraksts pārmet, ka Eizenhauera kara vadība rezultātā esot prasījusi tūkstošiem angļu un amerikāņu karavīru dzīvību. Viņa „plašās frontes" taktikas dēļ karš Ziemeļrietumeiropā esot pagarinājies par pieciem mēnešiem. Angļi un amerikāņi cietuši smagus zaudējumus Ardenu kalnos fon Rundšteta pēdējā frontes caurlaušanas mēģinājumā. 1944. g. septembrī amerikāņu ģenerālis izdevis pavēli par uzbrukumu platā frontē, ar mērķi ieņemt Antverpeni, Rūras, Zāras un Frankfurtes apgabalus. Pavēle izdota brīdī, kad Eizenhauers atradies 800 km aiz frontes līnijas, un pagājušas 48 stundas, līdz notikusi sazināšanās ar Montgomeriju, kas tobrīd nespējis šādu pavēli pildīt.

Tālāk „The Recorder" aizrāda, ka Montgomerijs, tāpat kā Rommels, mēdzis vērot cīņu gaitu pašā frontē, kamēr Eizenhauers to darījis reti, ja vispār. Britu militārās aprindas Eizenhauera pavēlēto Dienvidfrancijas invāziju uzskatot par vislielākā mēroga kļūdu. Kā Montgomerijs, tā Čerčils bijuši pret to. Šīs operācijas rezultātā Vīne angļu-amerikāņu spēkiem neizbēgami bijusi zaudēta.

Pārmetumi ģenerālim Eizenhaueram par viņa atmiņu grāmatu parādījušies arī citos angļu laikrakstos, bet vēl citos tā uzņemta daudz labvēlīgāk, piemēram „Manchester Guardian", „Daily Telegraph" un „Daily Express".

NYHT

Baltais nams turas tikai „uz goda vārda"

ARĪ UZVARA VĒLĒŠANĀS NESPĒJA NOVĒRST TRUMENA DZĪVOKĻU LIKSTAS

Gandrīz vai katrā dzelzceļa stacijā Savienotajās Valstīs, kur vēlēšanu kampaņas laikā piestājās prezidenta Trumena vilciens un kur viņš tikās ar vēlētājiem, viņa ierastais humoristiskais izteiciens bija: „Būtu jums pateicīgs, ja jūs mani ievēlētu no jauna, jo tad es vismaz būtu brīvs no rūpēm par jaunu dzīvokli." Tā kā dzīvokļu krize ASV ir ārkārtīgi smaga problēma, tad jokam bija stipra aktuālitātes piegarša.

Izrādījās tomēr, ka arī atkalievēlēšana prezidenta amatā nespēj atbrīvot Hariju Trumenu no dzīvokļu likstām. Inženieri, pārbaudot prezidenta tradicionālo mītni Vašingtonā, Balto namu, konstatēja, ka technīskā nozīmē tas nav nekas daudz vairāk par „vilku bedri". 150 gadu vecais nams daudzu juceklīgu pārbūvju un labojumu dēļ tā novājināts konstrukcijā un nolietojies, ka apdraud iedzīvotāju drošību un tam nepieciešams pamatīgs remonts.

Rezultātā Baltā nama „sociālās sezonas" sākumu atlika, un prezidents sagatavojās pāriešanai uz tā saukto Blēra namu Pensilvānijas ielā. Šo 124 gadus veco ēku ārlietu ministrija nopirka pirms sešiem gadiem, lai tur novietotu izcilākus ārzemju viesus. Savu otro amata periodu Trumens sāks šai dzeltenajā četrstāvu mājā, ko salaidīs kopā ar blakus esošo otru tādu pašu četrstāvu ēku, tā saukto Lī namu.

Par spīti daudzajiem brīdinājumiem Baltais nams jau ilgus gadus *bija pamests* pieaugošam sabrukumam. Pirmā stāva koka konstrukciju prezidenta Teodora Rūzvelta laikā apmainīja pret betona un dzelzs konstrukciju. Līdzīgā veidā 1927. gadā pārbūvēts trešais stāvs, bet otrajā stāvā, kur visu laiku atradušies Savienoto Valstu prezidentu dzīvokļi, koka būve palikusi nemainīta. Šī apstākļa dēļ prezidents Franklins Ruzvelts pat iegādājās īpaša veida izpletni, ar ko izlēkt ugunsgrēka gadījumā.

Tikai pagājušajā ziemā Harijs Trumens ievēroja, ka publikas kustība t. s. Zilajā zālē liek bīstami sašūpoties lielajam kristalla kandelabram apakšstāvā. Namu pamatīgi pārbaudīja, un pārbijušies inženieri konstatēja, ka šī stāva griestu sijas noslodzētas līdz pēdējam un ka jāierobežo publikas pieplūdums apdraudētajā telpā, neļaujot tur vienā laikā uzturēties vairāk par 15 personām.

Pēc tam lietpratēji atrada vēl desmitiem citu nopietnu vainu Baltajam namam. Kā izteicies Vašingtonas publisko ēku pārzinis, Baltā nama otrais stāvs turoties vēl tikai „aiz ieraduma" vai „uz goda vārdu". Daži no griestu baļķiem nes desmitreiz lielāku slodzi, nekā tas normāli būtu atļaujams. Lielās marmora kāpnes draud sabrukt, bet Austrumu zāles griestos, kas pārklāti ar fresku gleznojumiem un sver 35 kg uz kvadrātpēdu, radusies 15 cm plata plaisa, kādēļ tie bija jāatbalsta baļķiem, lai nesabruktu. Nesen amerikāņu laikraksti ziņoja arī par gadījumu, ka Trumena meitas flīģelim kādu dienu iebrukusi grīdā viena kāja, jo grīda bija tik satrūdējusi, ka nespēja turēt flīģeļa svaru.

Prezidenta mītnes pārbaude aizņēma labu laiku, jo pa ilgajiem gadiem bija paputējusi daļa konstrukcijas zīmējumu un plānu. Lai sameklētu un pārbaudītu sijas, sienas, gāzes, ūdens, kanālizācijas vai elektriskos vadus, kas vairāku paaudžu laikā sabūvēti vecajā ēkā, bija jāuzlauž grīdas un sienas un konstrukcija jāapskata collu pa collai. Liekas, ka prezidents nevarēs tikt atpakaļ Baltajā namā pirms nākošā rudens. Kapitālremonta izmaksa aplēsta uz 750.000 līdz 1.250.000 dolaru.

Savā iepriekšējā amata periodā Harijs Trumens lika Baltajam namam piebūvēt balkonu. Šo pārgrozību valdības nama izskatā paredzēts ievērot arī jaunu 20 dolaru banknošu zīmējumā, kur redzams tradicionālās *amerikāņu prezidentu mītnes attēls*. Bez tam naudas iespiežamās plates ielabos arī pārējas pārmaiņas celtnes izskatā, piemēram, kopš plašu izgatavošanas tai radušies klāt daudz *jaunu skursteņu. Ja tagad Balto namu vēl pārbūvēs*, tad arī pārlabotas plates, varbūt, vairs nebūs derīgas un būs *jāgatavo jaunas*.

T. N

Raibā pasaule

• 77 g. v. pazīstamais franču ekspresionistu skolas gleznotājs Žoržs Ruo, kas 1905. g. kopā ar Matisu, Markē un citiem izveidoja t. s. „mežoņu" jeb fovistu skolu, nesen kādā fabrikas pagalmā Parīzes tuvumā sadedzināja 313 savas gleznas. Ruo pēc Parīzes mākslas tirgotāja Voiāra nāves bija ierosinājis prāvu pret tirgotāja mantiniekiem, pieprasot atpakaļ 800 savus darbus, un prāvu uzvarējis. Gleznotājs gribēja aizkavēt tādu darbu pārdošanu, kas vairs neapmierināja viņa mākslinieciskās prasības. Gleznu sadedzināšana notika liecinieku klātienē, un to uzņēma filmā, sagādājot parīziešiem sarunu vielu vairākām dienām. (K)

• 80 g. v. Hairams Luiss, Aidaho štatā, pēc tiesas sprieduma dabūja samaksāt 8000 dolaru atlīdzības 80 g. v. Džesliai Salmonsei, par to, ka nebija pildījis pavasarī doto solījumu — precēt viņu. (T)

• Kāda suņa sevišķu uzmanību modināja divas paprāvas kastes ar uzrakstu „Gētes kopoti raksti", kas bija izkrautas uz Klachamas stacijas perona. Dzīvnieks tās ošņāja tik ilgi, kamēr policija kastes atvēra un atrada, ka katrā iesaiņots centners lieliskas dūmu desas. (DK)

• **Skolotājas esot vislabākās sievas** un laulības ar viņām visai laimīgas, tādēļ šķiršanās notiekot ļoti reti, pamatojoties uz ilggadīgiem novērojumiem, konstatējis „Cilvēka attieksmju pētīšanas institūta", dirrektors Dr. Džems Benders Ņujorkā. (UP)

• 115 gadu vecumā mirusi Anglijas vecākā pavalstniece Izabela Šeperda. Vēl dzīva esot, vecā dāma sava ilgā mūža iemeslus pamatojusi ar to, ka viņai visā mūžā neesot bijis neviena mīļākā. (UP)

• Pirmo un vienīgo skolu nolaidīgām mātēm kādā Plimūtas priekšpilsētā iekārtojusi Pestīšanas armija. Mātes, kurām pierāda paviršu izturēšanos pret bērniem, par sodu kopā ar mazajiem ievieto šajā iestādē, kur viņām jāpiedalās 6 mēnešu ilgos bērnu kopšanas kursos. (AD)

PRASA ATBRĪVOT

(Turpinājums no 1. lpp.)

nus par paklausīgiem ieročiem savai politikai, tikmēr Tito aizvien vairāk attālinās no Maskavas. Šis apstāklis Kremlim, protams, ir ļoti nepatīkams, bet pagaidām nav nekādu pazīmju, ka nepaklausīgo varētu piespiest atgriezties. Vēl vairāk, pēdējā laikā Dienvidslavijā vairs nav izmanāma tā neiecietīgā un asā propaganda, kas līdz šim vērsās pret rietumu demokratijām. Zīmīgs piemērs ir ministru prezidenta vietnieka Mošes Pijades runa dienvidslavu republikas dibināšanas trešās gada dienas svinībās. Lielajā pieņemšanā, kurā piedalījās viss diplomātiskais korpuss, viņš norādīja, ka Lielbritanija bijusi pirmā valsts, kas oficiāli atzina Dienvidslavijas republikas nodibināšanu. Tikai vēlāk sekoja līdzīgs akts no ASV un Padomju Savienības. Žurnālisti piezīmē, ka šoreiz nebija dzirdams neviens vārds par „reakcionārajiem kapitālistiem un rietumu imperiālistiem".

Lai gan satelītvalstis savas robežas ar rietumiem noslēgušas gandrīz hermētiski, pēdējās dienās no Čechoslovakijas atkal laimējies izbēgt vairākām personām. Par Dr. Heidricha, viņa kundzes un mazgadīgā dēla pazušanu jau ziņots. Kā ārlietu ministrijas ģenerālsekretārs, kas pārzināja visu technisko darbu, komūnistiem viņš bija grūti aizstājams, kāpēc arī pēc apvērsuma Heidrichs palika savā amatā. Viņam tagad pievienojies bijušais parlamenta sekretārs Dr. Madars, sociāldemokrāts Dr. Uljists un ģenerālis Smetanka. No Ungārijas laimējies aizbēgt uz Austriju kardināla Mincenti otram sekretāram Dr. Pardanji, kas bija arī ungāru katoļu apvienības priekšsēdis. Viņš paredzējis doties uz Romu, lai personīgi informētu pāvestu par katoļu baznīcas vajāšanām. Tirānas radiofonā paziņots, ka notikusi Albānijas valdības pārkārtošana. Atlaisti trīs ministri, to vidū arī aizsardzības ministra vietnieks.

BBC,AB

Krustvārdu mīkla

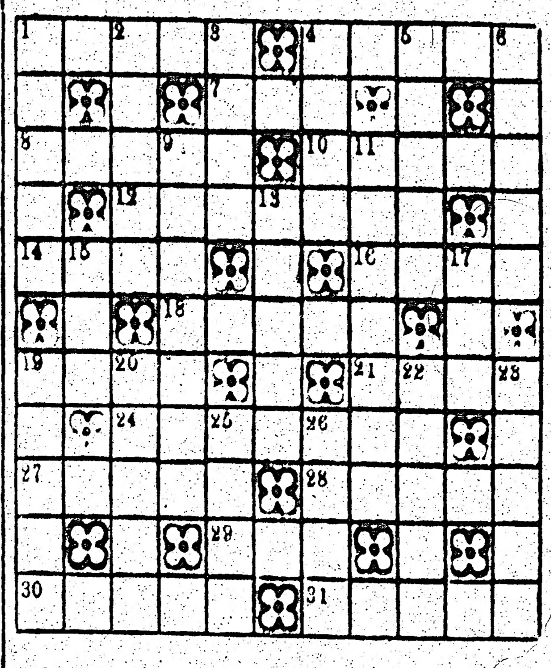

Līmeniski: 1. Zvērs. 4. Noguruma pazīme. 7. Bārdiņa. 8. Darba rīks. 10. Mitra. 12. Slavens šachists. 14. Zīmēt. 16. Aizbāznis. 18. Grumba. 19. Vārds, kas skan tikai reizi gadā. 21. „Ceļš" pļavā. 24. „Uztvērēji". 27. Nokrišņi. 28. Aizdusa. 29. Grab. 30. Gaismas rašanās. 31. Dziesma.

Stateniski: 1. Tiltiņš. 2. Putns. 3. Ārējs organs. 4. Susina. 5. Apgabals Anglijā. 6. Smirdoņa. 9. Ķīmisks savienojums. 11. Ziedojumi, dāvanas. 13. Puķe. 15. Slēpes. 17. List. 19. Kalves piederums. 20. Lēns. 22. Sari. 23. Apkampiens. 25. Iesaiņojums. 26. Dzīvības saites atlieka.

KĀDĒĻ VĀCIEŠI NEIEŅĒMA MASKAVU (5.)

Staļins uzbrūk 36 gradu salā

Jau novembra pirmajās dienās ģenerālis Žukovs bija izstrādājis pretuzbrukuma plānu. Vispirms viņš gribēja sasist tālu uz priekšu izvirzītos vācu uzbrukuma spārnus ziemeļos un dienvidos no Maskavas, tad, pielietojot vāciešu metodes, galveno pretinieka armijas masu uz rietumiem no pilsētas ielenkt un iznīcināt. Plašajos mežu masīvos salasījās kavalerija un īpašas slēpotāju vienības kopā ar jaunveida tankiem, kuriem bija platas ķēdes un kas varēja pārvarēt sniega piepūstus ceļus un klajumus.

Kad vācieši parādījās Chimkos un pie Kaširas, apdraudēto vietu padomju spēku virspavēlnieki lauka tālrunī sadzirdēja Staļina balsi: „Izturēt, mēs palīdzēsim!"

Decembra pirmajās dienās debesis iekrāsojās dzelteni pelēkas. Ziema bija klāt! Sniega vētras pārsteidza vācu vienības. Dienām ilgi nepienāca apgāde un municija. Nedaudzajās, cīņās pussagrautās sādžās vācu frontes aizmugurē pulcējās cilvēki un zirgi, meklēdami patvērumu un siltumu. Nogurums un slimības pārņēma karavīrus. Pārsienamie punkti bija pārpildīti. Atsevišķās rotās bija vairs tikai 30 vīru. Ar ārkārtīgu piepūli mēģināja izgatavot kaut ko līdzīgu slēpju aizjūgiem un piegādāt pirmām līnijām municiju un pārtiku.

Par spīti šiem grūtumiem vācu karavīri nebija pazaudējuši uzbrukšanas kaisli un ticību sasniegt Maskavu. Kad ģenerālfeldmaršals Klūge ieradās priekšējās līnijās, lai, iekšēja nemiera un šaubu tirdīts, karavīriem pajautātu, vai tie vēl varētu un vēlētos uzbrukt, daudzi jaunākie virsnieki atbildēja — jā.

Tad arī 2. decembrī un vēlreiz 5. decembrī vācieši atkal uzbruka. Ceturtās armijas dažas atsevišķas daļas dziļi ielauzās krievu līnijās rietumos no Maskavas. Īpašas triecienvienības sasniedza Maskavas rietumu priekšpilsētas. Bet kad ap pulksten trijiem pēcpusdienā sāka krēslot, bija skaidrs, ka vāciešiem vairs nebija spēka paturēt to, kas bija sasniegts. Naktī uz 4. decembri Klūge uz savu atbildību pavēlēja atiet no priekšpilsētām un ieņemt izejas pozicijas.

Dienu vēlāk Gudēriāns pēdējo reizi mēģināja ieņemt Tulu. Naktī uz 5. decembri sāka bargi salt un termometrs rādīja —32°. Ložmetēji iesala. Ceturto daļu no artilerijas šāviņiem nebija iespējams izšaut. Sals bija tik stindzinošs, ka sāpēja, ieelpojot gaisu. Maize somās sasala cieta kā akmens. Apsaldēšanās gadījumi pavairojās ik brīdi. Trūka ziemas apģērbu. Atsevišķās vietās vācu uzbrukumu tomēr izdevās pievirzīt gluži tuvu Tulai. Karavīru rindas tomēr tik ātri palika retākas, ka daudzas rotas draudēja izjukt. Kad sāka krēslot, sals jau bija —36°. Automobiļi iesala. Spēkratu lielāko daļu mēģināja glābt, kurinot zem motoriem uguni vai arī velkot trosē un turot mašīnas kustībā. No motorizētām divīzijām atlika daži bataljoni. Kādā pulkā bija vairs tikai 150 vīru. 5. decembra vakarā vācu vienību uzbrukuma spēks arī dienvidos no Maskavas bija galīgi izsīcis. Nākamā dienā — 1941. gada 6. decembrī — Staļins sāka savu pretuzbrukumu. 80 padomju divīzijas, kuras komandēja ģenerāļi Rokosovskis, Belovs, Koņevs, Reuters, Govorovs, Boldins un Goļikovs, platā frontē uzbruka vācu armiju flankiem ziemeļos un dienvidos no Maskavas.

Kad parādījās pirmās krievu karavīru rindas, kas nāca stāvus un nebijās zaudējumu, tāds vācu ķēdes bija pārliecinātas, ka piedzīvo vienu no parastajiem padomju bezjēgas pretuzbrukumiem, kādi daudzkārt bija redzēti kopš jūnija dienām. Bet kad atkal un atkal jaunas padomju karavīru kārtas izauga viņu priekšā, kad pret vācu līnijām burtiski vēlās pelēkbrūni tērpu viņu plūdi, pārsalušie vācu karavīri sajauta apjaust nežēlīgo istenību. Neviens nevarēja saskaitīt masas, kas, urravas kliedzot un arvien neatlaidīgāk uzmākdamās, gāzās virsū vāciešiem. Noplukušo, bandām līdzīgo vienību vietā bija ieradušās labi apģērbtas un apbruņotas karaspēka daļas. Vācu karavīri priekšējās līnijās tik ļoti cīnījās par savu kailo dzīvību, ka tiem sākumā neatlika laika aptvert tās katastrofas baismīgumu, kas viņiem draudēja.

Toties jo skaidrāk šīs briesmas aptvēra korpusu un armiju komandieri un visas Maskavai uzbrūkošās vācu karaspēka grupas virspavēlnieks. Par ko viņi bija bažījušies, ko viņi veltīgi bija teikuši, atgādinājuši un par ko brīdinājuši Hitleru, tas bija noticis. Ar galīgi izsīkušiem spēkiem, sala nāves apdraudēti, bez rezervēm un nožņaugtu piegādi vācu spēki stāvēja Maskavas priekšā. 1200 km attālumā līdz Polijas robežām bija tukšums. Aiz iedragātajām vācu Maskavas armijas vienībām nestāvēja nekas, kas varētu tās atbalstīt, atvieglināt, aizstāt vai atkāpšanās gadījumā uztvert, atskaitot dažus atbalsta punktus, pavirši izlabotas dzelzceļa līnijas un niecīgas atsevišķas vienības, kas ik dienas vairāk tika ieputinātas un padotas partizānu un sala briesmām.

Ziemeļos no Maskavas nedaudz dienās vācieši pazaudēja Chimkus, Istru, Kļinu un Kaļiņinu. Padomju pretuzbrukums mērķēja dziļi vācu aizmugurē virzienā uz Osčako un Toropecu. Maskavas dienvidos krievu slēpotāju vienības ieņēma Venjevu un Epifanu. Upes bija aizsalušas un aizstāvēšanās ziņā nenozīmīgas. Padomju kavalerija Belova vadībā izlauzās Kalugas virzienā. Atgūtajās sādžās Belovs mobilizēja visus vīriešus un iesaistīja tos cīņā. Sakari starp vācu 4. armiju rietumos no Maskavas un Gudēriāna tanku armiju, kas pie Tulas kāvās izmisuma cīņā, draudēja pārtrūkt. 4. armija cīņā, draudēja pārtrūkt. 4. armijai bija jābaidās, ka to var ielenkt.

Nekad nevienam neizdosies noskaidrot, ko šais dienās izjuta un pārdzīvoja Hitlers. Trauksmes ziņojumi un palīgā saucieni pienāca aizvien biežāk. Brauchičs, Boks un Klūge kā vienīgo glābiņu ieteica visu palikušo spēku atvilkšanu uz Ugras upes krastiem. Bet Hitlers vēl nebija ar mieru liekties, pakļaut savu gribu saprāta kontrolei un apjēgt karavīru likteni pie Maskavas. Viņš nepieņēma atiešanas priekšlikumu. Gudēriānam, kurš ieradās virspavēlniecības galvenā mītnē un pieprasīja palīdzību, Hitlers to apsolīja. Bet Hitlers nemaz nespēja kaut kāda veida palīdzību sniegt. Spītīgāk kā jebkad agrāk viņš viens turējās pretī notikumiem un faktiem, kas risinājās 1000 km attālumā.

Neapšaubāmi Hitlerā bija kaut kas no pareizā apsvēruma, ka visa vācu Maskavas armija varētu pāriet trakā bēgšanā un pānikā, ja sāktu plašāka ēriena atkāpšanos. Viņu nospieda Japoleona liktenis. Bet tie nekādā ziņā nebija izšķirēji faktori viņa rīcībā. Izšķirīgāka bija spīts neliekties, pierādīt savu pārākumu pār lietām un apstākļiem. Hitlers turklāt nevēlējās liekties un griezt ceļu pretiniekam, kuru viņš bija izaicinājis. Izšķirēja bija arī Hitlera griba neatkāpties tieši tai laikā, kad Japāna tikko bija iestājusies karā un guvusi savus pirmos panākumus.

Turpinājumā lasiet

VĀCU MASKAVAS ARMIJAS VIRSPAVĒLNIEKS CĪŅĀ AR ŽUKOVU UN HITLERU

„LATVIJAS" ABONEMENTS.

pasūtinot laikrakstu pa atsevišķiem eksemplāriem (līdz 3 eks. iesk.), maksā DM 3.— mēnesī + DM 0,50 par piesūtīšanu; pasūtinot kollektīvi vairāk par 3 eks. — DM 3.— mēnesī par eksemplāru; pasūtinot uz ārzemēm un maksājot Vācijā DM 3.— mēnesī + DM 0,60 par piesūtīšanu. Sludinājumi maksā DM 0,70 par vienslejīgas nonpareille iespiedrindas augstumu telpu. Darba meklēšanas sludinājumi par puscenu.

Abonementa pieteikumi, sludinājumi, naudas pārvedumi un korespondence adresējama: „Latvijai" (13b) Günzburg/Do., Bürgermeister-Landmannplatz 7.

Latvija iznāk trīs reizes nedēļā — otrdienās, ceturtdienās un sestdienās.

Pazudušie čechu basketbolisti ieradušies Kanādā

Pirms 2 nedēļām lidojumā no Parīzes uz Londonu pazuda 6 slaveni čechu ledushokejisti. Domāja, ka lidmašīna iekritusi Lamanšā un sportisti noslīkuši. Nirnbergas „Sport Magazin" ziņo, ka čechi pēc iepriekš labi izplānotas bēgšanas laimīgi sasnieguši Kanādu. Viņi no dzimtenes bēguši tādēļ, ka uzskatīti par „reakcionāriem". Visi 6 ledushokejisti ir izcili spēlētāji un lieli savas zemes patrioti, kas Čechoslovakijas zilībaltsarkanās krāsas aizstāvējuši daudzās starptautiskās sacensībās.

Vilis Lagzdiņš

No Daugavas līdz Donavai un no Gaiziņa līdz Alpiem

TRENERA VIĻA LAGZDIŅA 25 GADI SPORTĀ

1923. gada novembrī Tallinas 10. tautskolas 5. klases puikas tik pamatīgi plūcās, ka garāmgājējiem vajadzēja raibo baru izšķirt. Tieši savā piecpadsmitajā dzimumdienā ar viszilāko aci mājās pārgāja Vilis Lagzdiņš.

Pievakarē zēns stāvēja pie kādas igauņu sporta biedrības ziņojumu dēļa un, uz pirkstgaliem pastiepies, lasīja, kas tur rakstīts par boksa kursiem. No labās apņemšanās, pārmācīt draugus pēc boksa noteikumiem, gan nekas neiznāca, jo kursos uzņēma zēnus tikai sākot ar 16 gadiem. Viņš aizgāja uz YMCAs klubu. Daudzi knīpas drūzmējoties tur lasīja kādu paziņojumu. Piegāja arī Vilis. Tallinas populārākais sporta skolotājs Utechins aicināja puišus, kas vēlas piedalīties YMCAs jaundibinātajā vingrotāju grupā, ierasties Doma ielas vingrotavā. Un Vilis kļuva viens no kursu viscentīgākajiem apmeklētājiem. Tāds bija iesākums. Pēc tam sekoja tik ļoti gaidītie boksa kursi igauņu sporta biedrībā Kalev un peldēšana kopā ar citiem zēniem jūrā uz vecā cietokšņa drupām, ap kilometru no krasta. 1926. g. Lagzdiņš jau ieguva 2. v. Kalev meistarsacīkstēs boksā vieglā svarā un sekmīgi startēja arī peldēšanas sacensībās. Patīkamākais pārsteigums tomēr bija 2 mēnešu komandējums uz somu sporta augstskolu Virumekos.

1927. gadā beidzās pirmās bēgļu gaitas Viļa Lagzdiņa mūžā, un viņš atgriezās dzimtenē. Vajadzēja meklēt darbu. Kādu sestdienu viņš iebrauca Saldū. Plakāti vēstīja, ka notiek Lejaskurzemes meistarsacīkstes peldēšanā. Atļāva startēt arī viņam un vakarā Vilim jau bija daudz jaunu draugu, jo uzvarētājiem tādu nekad nav trūcis. Kāds krāsotājs, liels peldēšanas mīļotājs viņam sameklēja arī darbu. Tad nāca piedalīšanās boksa sacīkstēs, kara dienests, 1931. g. sākās rosīgs darbs Latvijas vingrotāju b-bā un jau 1933. g. kopā ar R. Dekšenieku, Arn. Rudzīti uc mūsu sporta slavenībām bija absolvēts Rīgas fiziskās audzināšanas institūts. Tūliņ pēc tam viņš turpat bija lektors. 1936. g. latviešu sporta studentu grupā notika brauciens uz Berlīni, bet 1937. g. ar Latvijas izglītības ministrijas un Latvijas peldēšanas savienības stipendiju sekoja komandējums uz Budapeštu. Pēc 1 gada Lagzdiņš no lielo peldētāju zemes Ungārijas atgriezās ar trenera diplomu kabatā. Viņš kļuva Latvijas valsts treneris un vēl jo pamatīgi papildināja savas zināšanas tad, kad 1938. g. Rīgā viesojās zviedru peldēšanas pasaules rekordists Arne Borgs. Kas vasarā peldēšana, tas ziemā Lagzdiņam bija slēpošana.

Vilis Lagzdiņš ir viens no sporta zināšanās visizglītotākajiem latviešiem, kas ne brīdi nav snaudis arī trimdā, gūdams te daudz jaunu atziņu, visvairāk slēpošanā, jo Ga-Pa taču, piemēram, šajā ziņā ir paradīze virs zemes. Mūsu peldētājus Lagzdiņš pulcēja pie Daugavas un daudzus atveda līdz pat Donavai, bet tie, kas reiz slēpoja Gaiziņā, tagad skaistas stundas kopā ar viņu pavadījuši Alpos. Par to jubilārs, kas šodien dzīvo Augsburgā, bet pats nezina, kur būs rīt, pelnījis lielu paldies. Lagzdiņš skrien pa pasauli tiešām kā vējš, jo sports tam devis varenu kustību prieku, bet tik ļoti viņš kustas tādēļ, lai citi varētu sportot.

Arn. Šm.

VAI LATVIEŠI SPĒLĒS AR ŠVEICES BASKETBOLISTIEM?

Katrā vācu basketbola vienībā tagad drīkst spēlēt 20 proc. ārzemnieku. Praktiski tas nozīmē, ka visu sacensības laiku laukumā var būt 1 nevācietis. Štutgartes un apkārtnes meistarsacīkstēs piedalās 6 latviešu, 2 lietuviešu un 4 vācu vienības. Labākos panākumus pašreiz guvuši mūsu tautieši. 4. un 5. decembrī Štutgartē viesosies Bāzeles basketbolisti. Paredzams, ka ar šveiciešiem varēs sacensties arī Eslingenas latvieši. Štutgartes „Sportbericht" ziņo, ka turienes vācu basketbolistus trenēs latvietis B. Butkēvičs.

L. Sp.

Sportistu laulības. Fiziskās audzināšanas instruktors Jānis Riņģis Vircburgā salaulājies ar vairākkārtējo mūsu slēpošanas meistari Ilgu Kārkliņu, bet basketbolists Ēriks Laimiņš Eslingenā devies laulībā ar airētāju Rūtu Jansoni.

Aiz Apvienoto Nāciju kulisēm

MAZIE RAIBUMI, KO NEREDZ ŠAJO PILS LIELAJĀ ZĀLĒ

Padomju delegācijas vadītājs, ārlietu ministrs Višinskis, tikko bija beidzis runu. Apvienoto Nāciju locekļiem pirmoreiz nācās noklausīties tik asus krieva vārdus, kādus agrāk nelietoja neviens diplomāts. Višinska argumentācija vērsās galvenokārt pret Lielbritāniju. Bet kad viņš atstāja runātāja tribīni, aplaudēja ne vien satelītvalstu pārstāvji, bet arī angļu delegāts Meknīls. Tas radīja vispārēju pārsteigumu. Meknīlam jautāja, kāpēc viņš aplaudējis. „Galvenokārt aiz ieraduma," atbildēja britu ministrs, „mēs, angļi, esam paraduši būt pieklājīgi, un no tā es vēl neesmu paguvis atradināties."

Višinskis Apvienotajās Nācijās gan ļoti pazīstams, bet ne sevišķi iecienīts, kā tas piemēram ir ar sēru Kedogenu, Anrī Spāku vai Austrālijas ārlietu ministru Ivetu, bet klausītāju vienmēr ir pilna zāle, kad Višinskis runā. Uzbrukumus Padomju Savienībai viņš vienmēr noklausās smaidīdams. Par Višinska privāto dzīvi Parīzē maz kas zināms. Žurnālistiem vienīgi tas nav noslēpums, ka viņš labprāt dzer labus franču vīnus, bet nekad neēd pudiņus, jo nevar ciest saldumus.

Viens no populārākajiem Apvienoto Nāciju aprindās ir Dr. Ivets. Ar savu stingro iestāšanos par cilvēka tiesībām un mazo nāciju lomu starptautiskajā politikā viņš ieguvis arī visu klausītāju simpatijas. Pretēji sēram Kedogenam, kas beidzis Oksfordas universitāti un runā skaistā, literārā angļu valodā, Dr. Iveta izrunā manāms stingrs Kanberas dialekts. Kad viņu ievēlēja par Apvienoto Nāciju prezidentu, šajo pils lielajā zālē cirkulēja šāds anekdots:

Kad sākās karš, Dr. Ivets ieradās Vašingtonā un centās pārliecināt prezidentu Ruzveltu, lai vispirms spēkus vērš pret Japānu. „Jums jādod man vismaz tūkstoš lidmašīnu, lai mēs varētu cīnīties ar japāņiem," teicis Dr. Ivets. „Es jums došu 1001 lidmašīnu," atbildējis prezidents. „Kāpēc 1001?" „1000, lai varētu cīnīties pret Japānu un vienu, lai jūs, cik vien iespējams ātri, atgrieztos Austrālijā."

Lielu ievērību Parīzē radījusi Indijas delegācijas vadītāja Lakšmi Pandita. Viņa ir Pandita Neru māsa un savas valsts vēstniece Maskavā. Vēl piecdesmit gadu vecumā viņas eksotiskais skaistums daudzus apbur. Lakšmi Pandita vienmēr tērpusies indiešu nacionālajā kostīmā, par vienīgo rotu izlietodama vai nu baltu rozi vai orchideju. Parīzieši viņu uzskata par vienu no gudrākajām sievietēm, ar kuras diplomātes spējām var sacensties tikai retais vīrietis.

Pretēji 1946. gadam, kad Luksemburgas pilī valdīja citāda atmosfaira un kad delegātu kungi atlāvās sev arī dažas izpriecas, tagad liekas visi nogrimuši nopietnā darbā un maz rādās Parīzes izpriecu vietās. Argentīniešu delegācijas vadītājs Dr. Bramuļa bija vienīgais, kas sarīkoja pieņemšanu 500 personām. Visus viesus apbūrusi viņa daiļā kundze, un žurnālisti vēl ilgi pēc tam pārrunājuši ir viņas šarmantās sarunas, ir skaisto tualeti. Par preses ļaužu mīluli kļuvis argentīniešu delegācijas loceklis Enriko Korominoss. Ar viņa starpniecību žurnālisti uzzinājuši daudzus sīkumus par apvienoto locekļu privāto dzīvi, nekad viņš nav atteicies iedzert glāzīti konjaka šajo pils bārā un sarunās visus žurnālistus sauc par „saviem dēliem". Korominosu mīl arī Apvienoto Nāciju telefonistes. Gaidot uz savienojumu, viņš allaž dzied kādu argentīniešu tautas dziesmu vai populāru šlāgeri. Un šī iemesla dēļ Korominosam nereti gadās gaidīt sarunu ilgāk nekā vajadzīgs, jo arī viņa balss esot skaista.

Šajo pilī nevienam nav noslēpums, ka Ruzvelta kundze saņēmusi visvairāk ielūgumu, tā kā viņas laiks aizņemts jau līdz nākamā gada janvārim. Bez Lakšmi Panditas un viņas, Apvienoto Nāciju delegācijās ir vēl četras sieviešu kārtas locekles, sešas padomnieces un 21 sekretāre. Žurnālisti visvairāk apgrūtina sekretāres, jautādami par visdažādākām lietām. Bieži šie jautājumi ir vieni un tie paši, kas radījuši amizantus starpgadījumus. Vienu dienu kāds žurnālists vēlējies uzzināt no dikti steidzīgas sekretāres viņas delegācijas locekļa telefona numuru viesnīcā. „Vai es jums drīkstu kaut ko jautāt?" Nemaz neļaudama preses vīram tālāk runāt, sekretāre nobērusi kā pupas:

„Esmu 26 gadus veca, nopelnu mēnesī 50.000 franku, neesmu vairs nekāda jaunava, man nav neviena saderinātā, neguļu naktskreklā, bet pidžamā, pusdienoju par 210 frankiem vienā restorānā netālu no Elizejas laukuma, vismīlāk ēdu omletes, teļa gulašu un šokolādes torti." Šajo pilī ir 6 lifti, 3 bāri un 3100 rakstāmmašīnu. Indijas delegācijas vadītājas Lakšmi Panditas vārdu raksta tāpat kā izrunā. Vai vēlaties vēl ko zināt?"

Līdz šim noskaidrots, ka Savienoto Valstu ārlietu ministrs Maršals laikam atvedis uz Parīzi vislielāko garderobi — 14 dienu pēc kārtas viņš ieradies šajo pilī katrreiz jaunā uzvalkā. Irānas delegāts Enticans mīlot dzert „Šatobrianu", protot vadīt lidmašīnu un jūsmojot par Misē darbiem. Islandes delegācija līdz šim nav pieminēta nevienu reizi. Bet žurnālisti noskaidrojuši, ka tajā ietilpst vienīgi tuvi radi: Tors Tors ir Islandes sūtnis Vašingtonā, Olafs Tors viņa brālis un Pēteris Tors brālēns.

Visu apbrīnoti ir Apvienoto Nāciju tulki. Kamēr kāds delegāts runā, viņa vārdus tulko piecās valodās: franču, angļu, krievu, spāņu un ķīniešu. Runātājs tulkam ir tikai vienu teikumu priekšā. Par īstu brīnumu uzskata Kaninkeru, kas brīvo tulko angliski, franciski, spāniski un krieviski. Bez svarīgājām aktuālajām problēmām Apvienotajām Nācijām dažreiz jānodarbojas arī ar visai amizantiem gadījumiem. Kad indiešu armija iesoloja Haidarabadā, nizams iesniedz sūdzību UN, dodams savai delegācijai līdzi arī rakstiskas pilnvaras. Vēlāk viņš sūdzību atkal atsauca. Bet kad sekretāriātā salīdzināja abus dokumentus, izrādījās, ka vienu nizams bija parakstījis latīņu alfabētā, bet otru indiski.

-i-

SLUDINĀJUMI

Grāmata iepriecina lielus un mazus!

Latviešu gada grāmata 1949. gadam. Trešais gada gājums. Redaktors J. Kadilis. Saturā: Kalendārijs un dažādas ziņas. Literārais pielikums: J. Jaunsudrabiņa, I. Liepsalas, Aīdas Niedras, A. Dziļuma stāsti no noveles, Z. Lazdas, T. Zeltiņa, J. Radāna, R. Gāles, H. Kraujas un E. Ķezberes lirika, J. Kadiļa, J. Rudzīša un A. Johansona apcerējumi (visi darbi pirmpublicējumā) . . . DM 1,80

Ģirts Salnais Taifuns, stāsts par latviešu cīņām Tālajos austrumos . . . DM 2,50

J. Kadilis Nenozīmīga pašsarūna, miniatūras un tēlojumi . . . DM 1,50

J. Kadilis Rakstnieki un grāmatas, esejas un apceres par izcīliem pašu un citautu rakstniekiem . . . DM 3,—

Kas var gadīties, bērnu grāmata ar R. Skujiņas un R. Birzgaļa krāsainām ilustrācijām . . . DM 2,80

Skaistākās latviešu pasakas prof. P. Šmita izlase, 3 grāmatās. Saturā: Zvēru pasakas, Brīnumu pasakas, Joku pasakas. Katra grāmata maksā . . . DM 1,80

J. KADIĻA APGĀDS, (14a) Esslingen/N. Stuttgarterstr. 27-2.

Pārdod Kr. un G. Eliasu vērtīgo grāmatu FRANČU JAUNLAIKU GLEZNIECĪBA, 470 lpp. Ofertes ar cenu š. av. kantorī Nr. 244.

ZIEMSVĒTKU DĀVANĀM

lielā izvēlē Nameja, Daugmales, Saules, Mūciņu, Rucavas uc aproces, gredzeni, saktas, auskari uc rotas, kā arī dzint. krelles un sudr. cigarešu etvijas. Katalogs bez maksas. KONSTANTINS TUMILS-TUMILOVIČS, Mannheim, Lettenlager, Nebenius Str. 9. (222)

A. Kalnājs,

(17a) Mannheim, Nebeniusstrasse 9,

piedāvā:

J. MEDIŅA, E. UN V. DĀRZIŅU uc solo un latviešu tautas dziesmas, kā arī latviešu pastmarkas. (208)

KURP IZCEĻOT?

UZ ASV, Kanādu, Austrāliju, Argentīnu, Braziliju, Franciju, Āfriku vai kādu citu zemi? Tā jautā katrs DP. Bet ne katru reizi jautātājs dabū vajadzīgo atbildi.

Lasiet

„AUSLANDS-KURIER"

un jūs zināsit visas pasaules saimnieciskos un klimatiskos apstākļus, zināsit, kādas katrā zemē darba un dzīves iespējas, kāda izpeļņa, kāds dzīves standarts utt. Tāpat zināsit visu iestāžu un konsulu adreses. Bagātīgi ilustrētais žurnāls iznāk 2 reizes mēnesī un maksā DM 3.— + 0,36 (pasta izdev.) trīs mēnešos. Pasūtinājumus pieņem L. Rumaka grāmatnīca: (13a) Nürnberg 2, Lager „Valka". Tā kā žurnāls savu vērtību laika dēļ nezaudē, ieteicams to abonēt jau ar š. g. 1. jūliju. Katrā numurā ziņas par daudzām valstīm. Labs materiāls arī ģeografijas zināšanu paplašināšanai. (233)

Lūdzu ziņas par ALEKSANDRU EMILU ROGU, dz. 1909. g. 15. dec. Rīgā, iesaukts un iedalīts polic. bataļj., pēdējās ziņas 1944. g. 25. sept. no Bolderājas kazarmām, un KĀRLI NIEDRU, dz. 1901. g., pēd. z. 1945. g. no darba rotas Tornā. Pazudušos meklē māte un piederīgie. Ziņot LSK pilnv. R. Baumanim: (13a) Nürnberg 2., DP Camp „Valka". (227)

†

Š. g. 9. oktobrī Hamburgā mūžīgā mierā aizgājusi mūsu mīļā

Anna Zariņa, dzim. Apsīte

dzimusi 1896. g. 12. jūlijā, apbedīta 15. oktobrī Šlezvigā.

Sēro meitas.

†

1948. g. dzimtenē, Mores pagasta Lācīšos, miris mūsu mīļais tēvs

Aleksandrs Lapiņš

un neaizmirstamā māsa

Velta Lapiņa

Viņus mīļā piemiņā paturēs dēli, brāļi un piederīgie svešumā.

†

Š. g. 15. nov. šķīrās no mūsu saimes, aizejot mūžībā

ANNA PEKA, dzim. Buchlers

dz. 1895. g. 22. janvārī Rīgā.

Neištates latviešu komiteja.

†

No dzīves šķīries bij. karavīrs

RICHARDS OZOLIŅŠ

dzim. 1925. g. 17. dec. Dreiliņos, miris 1948. g. 24. nov. Sennes slimnīcā.

Viņu mīļā piemiņā paturēs liktena biedri Sennes slimnīcā.